

sisia

LIETUVIŲ MOTERŲ ŽURNALA

1982

5

rugšėjis
spalis

TURINYS

A. Tyruolis	Tarp romantikos ir tikrovės	4
N. Narutė	Atminimai; Vanduo; Dievdirbys (eil.)	8
A. ir V. Zubai	Laukinės rožės kraštas	9
O. Jonkaitytė	Teismas	12
Z. Tenisonaitė	Antwerpen'o triptikas I	13
• Knygos	Pr. Naujokaitis — "Valandų upės"	15
	V. Matulaitis — Liet. Tautodailės Institutas	16
	G. Krivickienė — Washington'o jaunimas	17
• Moterys pasaulyje	N. Narutė — Atminimui (eil.)	21
	V. Valiūnas — Gyvenimo sėkmė	21
	J.A. Suduvas — Moterys Lietuvos laisvės kovose ..	22
	B. Vytienė — Poezijos ir kanklių	
	muzikos renginys	25
	Pr. Alšėnas — Rendez-vous	26
• Madų ir grožio pasaulis	Veda I. Kairienė	28
• Šeiminių kampelių	Veda L. Murauskienė	28
• Sveikata	A. Vaisiūnienė — Vaistažolių arbata	30
• Atsiųsta paminėti		31
ILIUSTRACIJOS		
A. Makūnaitė	Iliustracija	4
A. Makūnaitė	Lietuvaitė	5
A. Makūnaitė	Iliustracija	7
V. Galdikas	Liaudies daina	8
J. Thomson	Kanados Vakarai	11
Liet. l. menas	Kristus	12
J. Ignaki	Katinai	14
H. Lasienė	Žaliasis kaimas	16
D. Tarabildienė	Iliustracija	22
D. Aksamitauskaitė	Kilimas	27

“MOTERIS” LIETUVIŲ MOTERŲ ŽURNALAS

1982 m. Nr. 5 (149)

NORA KULPAVIČIENĖ — *redaktorė*

S. GIRDAUSKIENĖ — *lituanistė, Z. DIDŽBALIENĖ* — *korektorė*

I. KAIRIENĖ — *skyriaus vedėja, L. MURAUSKIENĖ* — *skyriaus vedėja*

B. PABEDINSKIENĖ — *administratorė, R. STABAČINSKIENĖ* — *ekspeditorė*

LEIDŽIA KANADOS LIETUVIŲ KATALIKŲ MOTERŲ DRAUGIJA

Redakcijos ir administracijos adresas: 1011 College St., Toronto, Ont. M6H 1A8, Canada

Spaudė Litho-Art Limited, 971 College St., Toronto, Ont. M6H 1A6

Prenumerata metams \$10.00, garbės prenumerata \$15.00, vieno numerio kaina — \$1.75

Viršelis — lietuviškas audinys.

Jei nėra kitaip susitarta, gautą medžiagą, kaip straipsnius, nuotraukas ir kt. redakcija negrąžina ir taiso bei tvarko savo nuožiūra.

“MOTERIS” Lithuanian Women's Magazine. 1982 m. Nr. 5 (149)

Printed by Litho-Art Limited in Toronto, Ont.

moteris

1982

5 (149)

RUDENS NUOTAIKOS

LIETUVOS KAIMAS

TARP ROMANTIKOS IR TIKROVĖS

LIETUVAITĖS VAIDMUO ČEKŲ RAŠYTOJO JULIAUS ZEYERIO KŪRYBOJE

ALFONSAS TYRUOLIS

Romantinis čekų rašytojas Julius Zeyeris (1841-1901) savo kūryboje panaudojo nemaža lietuviškos tematikos, lietuviškų motyvų. Susidomėjęs lietuvių dainomis ir mitologija, jis tiesiog milte pāmilo lietuviškus siužetus. Ypač minėtina jo poema „Algirdas Geištars“, baladės „Senojoj Lietuvoj“, „Jūratė“, „Lietuviška baladė“ ir kita lietuvių dainomis atausta poezija. Toj kūryboj nemažą vaidmenį vaidina lietuvaitė — kaip karalienė, jaunamartė, našlaitė.

Julius Zeyeris buvo gimęs Čekijos sostinėj Prahoj. Buvo kilęs iš pasiturinčios pirklių šeimos. Be universitetinių studijų, jo estetiniam, literatūriniam bei filologiniam išsilavinimui reikšmės turėjo kelionės. Jis laikomas svarbiausiu čekų neoromantinės krypties atstovu. Jo kūrybai, be lietuvių tautosakos, turėjo įtakos ir kitų tautų kūrybos šaltiniai. Rašė romanus, prozines ir eiliuotas dramas, legendas, eilėraščius. Mėgo egzotinių ir praeities laikų pasaulį — tai romantiko žymė. Apskritai jo kūrybai būdingas mistinis ir religinis pergyvenimas, kurio svarbiausias tikslas — sielos susijungimas su Dievu. Ypač paskutiniojo meto kūrybai būdingas krikščioniškojo bei katalikiškojo elemento panaudojimas kūrybai. Todėl netiktų sakyti, kad, kurdamas mitologinėm temom, J. Zeyeris duoda pirmenybę pagonybei. Mitologija jam eina tik estetiniu priedu. Jo veikėjai, ypač veikėjos, yra pamaldūs krikščionys.

Iš J. Zeyerio kūrybos lietuvių kalba anksčiau nedaug kas tebuvo žinoma. Tiesa, čekų rašytojas Vojtech Martinek 1935 m. buvo paskelbęs savo rašinį „Lietuva naujojoj čekų literatūroj“ lietuvių spaudoj („Naujoji romuva“, nr. 4), kur supažindino su čekų

tautosakininko Čelalakovskio darbais ir lietuviškąją Zeyerio kūrybą. 1938 m. buvo išverstas J. Zeyerio kūrinys „Trys legendos apie Nukryžiuotąjį“ (vertė Vetusius, t.y. Leonas Blynas). Ne per seniai, 1981 m., Vilniuj buvo išleista J. Zeyerio lietuviškos tematikos knyga, pavadinta „Lietuviškos godos“. (Knygą sudarė A. Piročkinas, iš čekų kalbos vertė A. Bernotas. Beje, vertime yra nukrypimų nuo originalo, pvz. J. Zeyeris Dievą rašo didžiąja raide, o vertėjas mažąja, tuo įnešdamas painiavos, kai kartais gali būti neaišku, ar čia kalbama apie vieną Dievą ar vieną iš daugelio dievų).

Kodėl J. Zeyeris ėmėsi lietuviškos tematikos, galutinai nėra išaiškinta. Gal jį, kaip romantiką, veikė Adomo Mickevičiaus ir kitų rašytojų herojiniai kūriniai iš tolimosios Lietuvos praeities, gal jis lietuvių tautosakoj įžiūrėjo tokių elementų, kokių negalėjo rasti kitų tautų liaudies kūryboj.

J. Zeyeris nėra buvęs Lietuvoj, bet jis ją savo kūriny pavaizdavo ne blogiau, negu vokiečių klasikas Šileris, nebuvęs Šveicarijoj, savo dramoj „Vilius Telis“ pavaizdavo Šveicarijos gamtą. Tokiais atvejais rašytojui užtenka geografinių studijų ir kūrybingos vaizduotės.

Lietuvai, ypač Žemaitijai, pažinti J. Zeyeris buvo susipažinęs su keliais tos srities veikalais, pvz. su L.A. Jucevičiaus „Lietuva“ (1846), su L. Geitlerio „Lietuva ir lietuviais“ (1874), su savo bičiulio Ed. Jelineko „Lietuviškomis apybraižomis“ (1886) ir kitais.

Dėl to ir svarbiausiame J. Zeyerio lietuviškos tematikos kūrinyje „Algirdas Geištars“ (parašytas 1886 m.) matome reljefišką Žemaitijos vaizdą, ypač

vyriausio veikėjo Algirdo tėviškę, kur alyvos žydi, lakštingalos gieda ir tradicinis kryžius rymo:

*Žema, medinė,
šiaudais dengta sodyba tyliai glaudės
tarp šimtamečių girių Žemaitijoje,
žaliuojančioj laukymėj kaip smaragdas.
Kiek toliau — kaimelis ir laukai,
kurie tėvus ir protėvius maitino.
O sodas — nuo namų lig pamiškės,
tenai žydėjo baltosios alyvos
ir gudobelės, o beržai šlamėjo
lyg šelmiškas, tylus mergaitės juokas;
kaip gera gudobelių tankumyne
klausyt lakštingalų giesmės, kaip gera
sustot po kryžium, aukštu, mediniu,
kuris tamsavo tarp beržų baltųjų,
kaip gera atsiduot šventoms mintims
svajingoj vasaros naktų tamsybėj. (p.23)*

Algirdas, nors ir neturtingas, bet “ponios Skursnos” riteris, siekia, kaip ir visi romantikai, sunkiai pasiekiamo dalyko — Onos Jogailaitės meilės ir netgi Čekijos sosto vainiko! Jo motina Nijolė mėgdavo pasakoti jam apie senuosius protėvių laikus, kai “tarp žmonių daugiau dorybės buvę”, tad ragindavo siekti riteriško kilnumo. Kai motina sūnui pasako paslaptį, kad po namų slenksčiu esąs pakastas kryželis, kurį ant

kaklo nešiojusi moteris, “balta kaip lelija”, kuri su Liubartu pabėgusi iš gimtosios Čekijos, Algirdui parūpo ta šalis, jis ėmęs jos net ilgėtis. O ten sostą paveldi gražioji jo krašto palikuonė Ona Jogailaitė.

Kai Algirdo tėviškėj atsiranda tūlas čekas tremtinys, jis išmoko jaunąjį riterį “švytruoti kardu, prisidengt skydu”. Turi jis ir meninių gabumų, išmoksta piešti pergamente, jog “net akys motinai iš džiaugsmo raibo, kai jai maldaknygę jis išdabino”. Nors Algirdui ir netrūko vyriškumo, bet jis buvęs “švelnus ir nuolankus kaip mergaitė”. Panašiai buvo apibūdinęs anglų poetas Chauceris savo riterį, kurs kadaise leidosi į žygį į Prūsus ir Lietuvą.

Algirdo žygiui į Čekiją, kur jis nori ne tik pamatyti karalaitę Oną Jogailaitę, bet ir aplankyti savo giminaitį, motina iš savo santaupų nuperka baltą žirgą, kurs tampa jo geriausiu draugu visuose žygiuose.

Bet Algirdas ne tik anos didžios garbės siekėjas, jis ir patriotas, kuriam pirmiausia rūpi tėvynės meilė. Kai sužino, kad Žygimantas Senasis išėjo į kovą su totoriais, Algirdas pasako:

*“Dabar
ne Čekija — gimtoji žemė šaukia,
kad jauną galvą aš už ją guldychiau,
keliauju tad Žygimanto stovyklon.” (p. 30)*

Toj kovoje Algirdą išgelbsti motinos padovanotas baltasis žirgas. Po metų jis grįžta į tėviškę, o motina jį pamato kaip tik tuo metu, kai “meldės dar sode prie juodo kryžiaus.”

Neužmiršdamas savo ankstyvų svajonių, ilgesio vedamas, Algirdas vėl atsiduria Čekijoje. Tai buvo kaip tik tas metas, kai Ona Jogailaitė išteikėjo už Ferdinando, kurs, mirus Onos broliui Liudvikui, tapo Čekijos ir Vengrijos karalium, o ji karaliene.

Ypač šviesiom spalvom J. Zeyeris savo poemą pavaizdavo Oną Jogailaitę. Beskaitydamas panašaus turinio italų novelisto Bandelo kūrinį, jis tuoj prisiminęs čekų karalienės Onos “šviesųjį vardą”. Vietoj pietiečio savo poemai pasirinkęs šiaurietį (Algirdą), o jo Romoj matyta karalienė Margarita Savojietė jam taip gyvai priminusi Oną Jogailaitę, jog jis jau poemos pradžioj sušunka:

*Ak, Ona Jogailaite, o geroji!
Tą kartą, aš, pagautas įkvėpimo,
tuoj pat išpėjau tavo kilnią esmę,
pilna šlovės, tu stojai prieš mane,
o karaliene, Čekijoje mylėjus
kiekvieną žmogų tartum savo sūnų!
Ir kai žemai lenkiausi Margaritai,
Savojos žvaigždei, aš lenkiaus ir tau,
bet ne todėl, kad jūs abi valdovės,*

A. MAKŪNAITĖ

LIETUVAITĖ

*o kad aukščiausia moteries didybė
ją gyvą, o tave karste nušviečia —
šventasis tobulumas vainikuoja. (p. 21)*

Kad ir svetimo krašto karaliene tapusi, Ona Jogailaitė —
neužmiršta ir savo protėvių žemės. Kartą Algirdui ji
pasisako:

*Lietuva —
tai mano giminės lėpšys, dažnokai
ten skrenda mano mintys ir svajonės ...
Lyg sveikinimą jūsų sakmėje
aš išgirdau iš Lietuvos laukų ... (p. 68)*

Čia Onos paminėta sakmė yra Algirdo pasaka apie
Dainių, kurs nelaimingai buvo pamilęs šaltąją Skaistę:
ji užsidarė savo paslaptinguos rūmuos, o jis iš sielvarto
nusiskandino, bet “mirusiųjų motė” jį pavertė lakštin-
gala. Po to Skaistė pajuto meilę Dainiui, bet buvo per
vėlu: jį negyvą jai pristatė. Išsipildė “girių motės”
pranašystė: jos numesta šaka bus vainikas grabui.
Skaistės sielą jį pavertė “šimtalape rože”.

Pasaka patiko Onai ir jos draugei Marijai, Onos
brolio Liudviko našlei. Ona atsilygindama įteikė jam
rožių. Bet kam jis jas dovanos? Ogi jai pačiai, už josios
gerumą. Ona rožes pasiliko, bet netrukus ima sklisti
negeros kalbos, o Algirdo priešas Joštas jį net
“netikėliu” pavadina. Ir kai Algirdas parašo Onai
laišką, prisipažindamas meilę, prašydamas atleisti ir tik
tikėdamasis gal kada rojų vėl susitikti, laiškas, per
Jošto klastas, patenka į karaliaus rankas. Priešas nieko
nepešė, nes karalius vaikino meilę pripažino kilnią, o
Joštą pavarė iš Prahos.

Už tokią tyrą meilę ir širdies gerumą karalienė norėtų
Algirdui kuo atsilyginti, siūlo jam net pasiuntinio vietą
Ispanijoje, bet jis atsisako: meilė nenuperkama ir
nepaperkama. Tai paskiau pripažįsta ir pati karalienė.
Ji, patriotinio jausmo sujudinta, net pataria Algirdui
grįžti:

*O, grįžkit Lietuvon, jos glūdumoj
paveikslą mano saugokit tyrai,
ir aš su pagarba jus vis minėsiu ...*

*Grįžkit vargšas,
koksai iš Lietuvos kadais išklydot,
ir Dievas jus telaimina! Jo rojų
gal susitiksim vėl.” (p. 90)*

Algirdas grįžo į Lietuvą, bet ir vėl ilgėjos dar nors
kartą pamatyti tą sodą, kur jį jam pasakė, kad “rojų gal
susitiksim”. Atvykęs į Prahą, randa ją kaip tik mirusią
(1547 m., 41 metų amžiaus).

*O žmonės gatvėse balsu raudoja,
gal jautė, kad valdovę paskutinę,*

*mylėjusių prispaustą čekų šalį,
jų užtarėją paskutinę kapas
jau priglaudė. (p. 93)*

Senam namely ir pats Algirdas ten mirė, rado tik
pavasari, ir palaidojo po tuopom. Taip baigėsi
romantiškoji meilė, palikus gaudų atsiminimo atšvaitą.

Iš dabarties taip pat į tolimą, romantinę bet
mitologinę praeitį J. Zeyeris leidžiasi savo balade
“Senojoj Lietuvoj”. Jos turinį sudaro Mergaitės
pasikalbėjimas su Pramote. Kai kurie pranašingi
lietuvės senutės žodžiai čia mums primena poeto Nova-
lio “Himnų nakčiai” žodžius, kad kalbama apie es-
chatologinio bei apokaliptinio pasaulio reikalus:

*Kai praeis juoda lemtis dar kartą
Paukščių dangišku taku, ir žvaigždės,
mėnesio vaikai, pradings, ir saulė
amžinoj nebūties bedugnėj! (p. 99)*

Mitologines žinias, pvz. apie saulės ir mėnulio ve-
dybas, J. Zeyeris bus ėmęs iš L. Rėzos rinkinio
“Dainos”, nors ten rastus siužetus pats savaip perdirb-
davo. Apie “likimo verpėjas”, kurias žinojo jau senųjų
graikų mitologija, galėjo rasti ir kituose, aukščiau
minėtuose šaltiniuose. Lietuvių tautosakai artimi tokie
vardai, kaip Laimė, kuri yra “lemties išdidi karalienė”,
ar Laumė, kuri sėdi” deimantiniame soste, susijususi
margaspalve juosta” (Laumės ar Vaivos juosta,
vaivorykštė). O Poetas toj juostoj ir daugiau nei spalvas
pamato:

*O pribėgus, prisivijus
blanksta viltys margaspalvės —
slepia deivė savo juostą
debesy lietingam.
Dings vaivorykštė, vos ranką
siekdamas ištiesi,
kaip kiekvienas mūsų džiaugsmas,
kaip svaja gražiausia. (p. 102-103)*

“Senojoj Lietuvoj” yra ir kitų mitologinių būtybių,
kurios lietuvių tautosakai mažiau žinomos, pvz. “girių
motė” ar “mirusiųjų motė” (gal iš latvių tautosakos?).
Pirmoji neša jaunatvišką, pavasarišką girių džiaugsmą,
antroji glaudžia prie savęs mirusius. Mergaitė apie
“girių motę” taria:

*girkim gerą girių motę,
motę sprogstančių beržynų,
vandenų, kurie po minkšta
miško samana čiurlena. —
Mano žvaigždei panorėjus,
ten sutiksiu tą, kam skirsiu
savo širdį amžinai! (p. 106)*

Lietuvių padavimą apie Jūrą J. Zeyeris kitaip interpretuoja, negu Mairionis savo žinomoj baladėj "Jūratė ir Kastytis". Iš gintaro trupinių spėjama apie sudaužytus gintaro rūmus Baltijos jūroj. Gintaras tai "jūros rūmų atšaižos". Be abejo, tai tik poetinis įvaizdis, kai geologai turi kitą interpretaciją. Bet jūra ir jos stichija — geras fonas kurti padavimams, kurių pagrinde galėjo būti ir realesnis žvejo likimas. J. Zeyerio "Jūratė" kiek primena Goethės baladę "Žvejys", kur undinė skundžiasi, kad žvejys vilioja jos vaikus. O po to kviečia jį nerti į gelmes; kur jis tikrai pasilsėsias ir atsigausias. Panašiai kviečia ir Jūratė:

*"Ak, pulk nuo uolos, brangiausias,
į mano glėbį — esi
tu man ir džiaugsmas, ir skausmas,
ak, mano tu ilgesy!" (p. 114)*

Vėliau paaiškėja, kad tai buvo klasingas kvietimas ir pati Jūratė veikiau norėtų grįžti į krantą:

*Greičiau
į pirkį, tavo suręstą,
jeit norėčiau, mačiau,
ten židinio dūmas rangos,
mielesnis nei turtai, kurių
gausybę tik žarsto bangos. (p. 116)*

Už žemiškojo žvejo meilę Perkūnas Jūrą nubaudžia mirtimi, o žveją, lyg kokį Prometėją, prikausto amžiams prie uolos. Maironio baladėj išlieka gyva, tik žveją krante bangos" užbučiuoja negyvai".

Į lietuvių dainos motyvais parašytas eiles J. Zeyeris įdėjo nemaža poetiškumo, kūrybingumo. Dainos turinys jam tėra tik kaip ir paskata kurti naujus vaizdus, ieškoti naujų išraiškos būdų, Eleginiam bei sentimenta-

liam jausmui duodama pirmenybė. Šiuo atžvilgiu "Mergaitės gados" kiek giminingos eilėms "Viršum samanoto stogo". "Mergaitės godose" kalbama apie apviltą meilę, apie kančios palaužtą širdį:

*Vėl ganyš broleliai žirgus,
aplankys jie mano kapą;
iš už jūrų, iš už marių
grįš ir tas, kurį mylėjau
ir iš ilgesio miriau.*

*Jam, broleliai, pasakykit,
kad baltų lentų namely
po žeme širdis nurimo,
pažadų jo netesėtų
sužeista jauna širdis. (p. 125)*

Saulės ir mėnulio vedybinė laimė nebuvo ilga dėl mėnulio neištikimybės, dėl meilės Aušrinei, kurią Perkūnas kruvinai sužeidžia, pirma dar neištikimąjį rūstai įspėjęs:

*"Meilės, džiaugsmą tu viliesi rasiąs?
Tavo geismui gal pritars dangus?
Niekada, o neištikimasis
saulės vyre, liūdnas ir blyškus!" (p. 133)*

Kiek dabartinių laikų jaunų širdžių turėtų įsidėmėti šį gyvą, amžinai galiojančią poeto įspėjimą, prieš pradedant "atsiskyrimo odisėją"!

"Lietuviška daina" alsuoja tuo giedriu optimizmu, kurio turėjo lietuvė našlaitė, taip artimai suaugusi su gamta, jog rodės, kad liepos šakos kaip motulė paglostys, jos ošimas — jai meiliai pakuždės. Elegiškai liūdnas dainos tonas čia suskamba optimistiškai ir raminamai.

A. MAKŪNAITĖ

ILLUSTRACIJA

ATMINIMAI

*Žemė virpa gyva atminimais brangiais.
Aš skubu į gimtuosius namus.
Po tiek metų ir vėliai tenai,
Kaip graudu.
Jau nebėra takelių, kur maža aš lėksčiau ..
Apkabina mane liūdesys.
Skausmas troškulį ašarom girdo.
Nurimk, neraudok, jau nebėra,
Ką palikai.
Nei namų, nei savų.
Tik skeveldros jaunystės varpų
Atminimais skambės,
Tik tėvelių kapų gintarinė smiltis
Sugrįžai — pamatei sušnabždės.*

VANDUO

*Saldus, šaltas vanduo,
Pasemtas liepinio kibiro rieškutėmis,
Atgaiva rugiapiūtės dienų.
Šaltas supiltas į molinį qsoį,
Tai žemės vynu pasaldintas duonos pluta,
Ir paslėptas nuo vasaros saulės,
Auksinės rugių gubos šešėlyje.*

DIEVDIRBYS

*Į qzuolą, beržą ir liepą
Artojo skausmą dedi
Dievuliui statai koplytėlę
Palaiminti darbą meldi.*

*Ir vargas skausmas jau rymo
Erškėčių vainikas sunkus.
Galulaukėj juodo arimo
Žegnoja jis mūsų laukus.*

*Kai vargas nešti per didelį
Suklumpi prie jo ir tu
Sugrūbusiom rankomis pridedi
Dar vieno erškėtį kartu.*

*Ir beržas ir qzuolas liepą
Pavirsta skausmu sąnarių.
Ir laša į žemės arimą.
Ir laša krauju.*

ALDOLFINA IR VYTAUTAS ZUBAI

Kiekviena Kanados provincija, kiekviena Amerikos valstija turi kraštui skirtą gėlę. Laukinė rožė yra Albertos provincijos simbolis. Auga jų apščiai pakelėse ir anksti pavasarį savo ružavais nedideliais žiedeliais pagražina negausią augmeniją.

Edmontonas, kur dabar tenka gyventi, yra truputį į pietus nuo 54-tos paralelės, prie Šiaurės Saskachevano upės, primenančios Nemuną. Ne tik upė primena seną gimtinę. Gyvendami Montrealyje ir pietiniam Ontario, galvojom gyveną šiaurėje. Džiaugėmės, kad Kanados gamta artima Lietuvos gamtai. Tik čia pirmą vasarą pastebėjom, kad mūsų gimtojo krašto atminimai jau gerokai per ilgus dešimtmečius išblukę. Atsiminėm negėstančius vasaros vakarus, pilnus jaunatviškos romantikos, paliktus Lietuvoje. Švento Jono naktį čia saulė užgęsta vos šešioms valandoms. Nedaug laiko lieka paparčio žiedo ieškantiems, jeigu tokių čia yra. Atsiminėm purienas ir neramiąsias šarkas, kurių kitur neteko matyti.

Idomių palyginimų atskleidžia pažintis su gaubliu. Kaunas guli ant 55-tos paralelės, taip pat kaip pietinė Danija ir šiaurinė Airija. 54-toji paralelė praeina pro Hamburgą ir į pietus nuo Vilniaus. Torontas ir vidurinė Italijoje Florencija guli ant tos pačios 44-tos, o Montrealis ir Milanas šiaurinėje Italijoje abu yra prie 45-tos. 49-toji paralelė skiria Kauną nuo Amerikos į vakarus nuo Ontario. Gi 60-ji paralelė skiria vakarines provincijas nuo Šiaurės Vakarų teritorijos. Tai jau taip vadinama "High North" su keleta dešimčių tūkstančių gyventojų milžiniškam žemės plote. Ogi gaublys rodo, kad ant 60-tos paralelės guli Norvegijos Oslo, Suomijos Helsinkis ir rusų Leningradas. Taigi ne tik pietinė Kanada, bet ir Edmontonas negali būti priskiriami tolimai nedraugingai šiaurei.

Alberta yra jauna provincija, tik pernai atšventusi 75 metų sukaktį savo inkorporavimo į Kanados federaciją. Prieš tai Alberta buvo dalis milžinišku žemės plotu, priklausančiu privačiai Hudson Bay kompanijai, iš kurios Britų valdžia 1869 metais atpirko ir perdavė

federalinei Kanados valdžiai administruoti. Visos keturios vakarinės Kanados provincijos plotu beveik vienodo dydžio, truputį daugiau kaip 500,000 kv. kilometrų. Šitam plote Albertoje gyvena nepilni 2 milijonai žmonių, kurių šaknys siekia įvairius keletos šimtmečių klotus. Pirmieji šituos retai indėnų apgyventus plotus pasiekė prancūzai iš Quebeco, vėliau sekė britai, o pereito šimtmečio gale pradėjo masiniai įvažiuoti įvairių tautybių europiečiai, ypatingai daug slavų. Mat, pravedus iš rytų Kanados geležinkelį iki pat Ramiojo vandenyno, vakarai pasidarė prienami. Jei prancūzų upeiviai — voyageurs — iš Quebeco miesto pirmąją baltą nuotaką į Edmontoną vežė dvejus metus, tai dabar tas kelias sutrumpėjo, jei ne į dienų, tai bent į savičių skaičių.

Daug padarė šitie visi naujakuriai, atsidūrę naujam krašte. Geri asfaltuoti keliai šiandieną kerta neužmatomus kviečių laukus kulkos tiesumu be jokio pasisukimo per dešimtis kilometrų, kol atsiduria į kokį nors miestelį. Ūkininkų sodybos dažniausiai ne prie kelių, kartais tik horizonte matomos. Miestelių vardai dažnai skolinti iš Europos, daug prancūziškos kilmės. Quebeco prancūzų įtaka senovėje visur ryški, bet šiandien jau užgožta angliškai kalbančių naujų ateivių. Mėgstam nueiti į seniausią Edmontone prancūzų parapijos bažnyčią, jaukų seną pastatą iš praeito šimtmečio pabaigos. Maldininkų dauguma senukai, labai panašūs į mūsų lietuviškų parapijų vaizdą.

Jauno krašto neseną istoriją lengva atsekti ir užrašyti. Apklausinėjęs gyvus liudininkus, tai padarė Barry Broadfoot savo knygoje "The Pioneer Years 1895 — 1914", apimdamas platų prerijos naujakurių skerspjūvį. "Jie atėjo iš Europos ir Amerikos Jungtinių Valstybių, traukiami nemokamos žemės pažadų. Kai kurie atsivežė ištaigingą aprangą, tinkančią Londono, bet ne Vinipego gatvėms. O taip, nemokamos žemės čia buvo, bet priversti tą žemę išduoti derlių buvo kitas reikalas. Vieniems pavyko, kitiems ne" — knygos aplanke rašo autorius.

Trečios kartos ukrainietė žurnalistė Myrna Kostash

knygoj "ALL of Babas Children" ribojasi aprašydama tik ukrainiečių kūrimąsi šiaurės rytų Albertoje nuo praeito šimtmečio galo iki pat šių dienų. Skaitai apie tas pačias pastangas organizuotis ir kurtis, kaip ir mūsų lietuviai visų kartų emigrantai yra išgyvenę. Iš gyvų liudininkų lūpų autorė atkuria sunkumus, diskriminaciją, valdančios anglo-saksų grupės pastangas nutautinti. Ekonominiai nepritekliai ir vargas sunkiai įsivaizduojami, bet senukai nenori apie tai kalbėti. "Mes išlaikėm ir mūsų vaikams jau geriau", — gauni atsakymą. Bet argi nebūtų buvę jų vaikams geriau ir gimtajam krašte, jei tokios pat pastangos būtų buvę įdėtos?" — klausia Myrna Kostash.

Ukrainiečiai yra pati gyviausia tautinė mažuma turbūt ne tik Albertoje, bet ir kitose prerijos provincijose. Daug yra prisiskverbusių į įvairias profesijas ir valdžios įstaigas. Šią vasarą teko dalyvauti atidengime prieš Edmontono miesto rotušę statulos — "Kviečių Madona". Bronzinė jaunos moters su kviečių pėdu glėbyje figūra, išgražinta ukrainietiškais raštais, yra Kanados Ukrainiečių Moterų Sąjungos Albertos škyrių dovana miestui. Kainavo 60,000 dolerių. Statulą atidengė senatorė Martha Palamarek-Bielish, viena iš šešių moterų Kanados senate. Visa išskilmė vyko ukrainiečių ir anglų kalbom, dalyvaujant miesto ir provincijos atstovams, kurie taip pat beveik visi buvo dvikalbiai.

Savo amžių jau dešimtam mieste tenka ilgiau gyventi ir žinom, kad vienur ilgiau, kitur trumpiau trunka apsiprasti. Tikriausiai dėl gyventojų tautinio įvairumo Edmontonas nuo pat pirmųjų dienų yra savas. Katedroje vyksta rekolekcijos. Jauno rekolekcijų vedėjo kunigo vardas prancūziškas, pavardė angliška, o veide lengvai atpažįstami indėno-metiso bruožai. Gerai išsimokslinęs, studijavęs Kanadoje ir Europoje, dabar dirba diecezijoje prie 60-tos paralelės. Jo pamoksluose dažnai įsipina pavyzdžiai iš šiaurės, iš indėnų gyvenimo. Prancūzai misijonieriai jau porą šimtų metų dirba su indėnais. Jau 150 metų, kaip indėnai šv. Onos atlaidams renkasi prie Lac St. Anne ežero, 30 km. nuo Edmontono. Susirenka iš tolimiausių Kanados ir Amerikos vietovių. Anksčiau keliaudavę po kelias savaites.

Idomus ir mūsų Edmontono katedros sąstatas tautybių ir rasinių atžvilgiu. Arkivyskupas-aišis iš Nova Scotia. Administratoriaus-klebono pavardė vokiška, pirmas vikaras lenkas, antras korejietis. Kongregacija balta su didele įvairių spalvų priemaiša.

Lietuviai Albertoje taip pat nesvetimi, jų šaknys siekia tikriausiai giliau kaip prieškarinių emigrantų bangą. Pirmieji atvyko čia taip pat nemokamos žemės pažadų

suvilioti, išgyveno sunkius kūrimosi laikus. Kiti pateko į anglies kasyklas. Kai kuriems pavyko geriau, išmokslino vaikus. Turim gydytojų, inžinierių, architektų, dailininkų. Didesnės veiklos pirmieji emigrantai neišvystė. Su DP banga vėl keletas šimtų lietuvių pateko į Albertą ir susibūrė daugiausia Edmontone. Čia turi gražius nedidelius lietuvių namus, kurie naudojami ir pamaldoms, kai porą kartų per metus lietuvius kunigas atvyksta. Įsikūrę neblogai, daugelis dirba valdinėse tarnybose, stengiasi atstovauti lietuvius politiniuose ir kultūriniuose reikaluose. Dabar iš kitų provincijų didesnių darbo galimybių traukiami atvyksta jauni lietuviai, greitai įsijungia į vietos jaunųjų tarpą, ir lietuviška kolonija tikriausiai ateity stiprės.

Kanadiečiui Alberta turbūt neįsivaizduojama be nuostabių Canadian Rockies kalnų, be Banff, Lake Louise ir Jasper. Vasaros metu nė nebandyk važiuoti į šias vietas, iš anksto nepadaręs rezervacijų viešbučiuose. Turistų minios atvyksta ne tik iš Kanados tolimiausių provincijų, bet iš Amerikos ir Japonijos. Krautuvų ir viešbučių reklamos daug kur dvikalbės: anglų ir japonų. Banff slidinėjimo sezonas baigiasi gegužės mėn. gale, Viktorijos dienos savaitgalį, o Lake Louise ežeras tuo laiku dar visai padengtas ledu ir sniegu. Darbo Dienos savaitgalį, rugsėjo pradžioje, prie ištaingo didžiulio viešbučio Chateau Lake Louise bijūnai ir kitos pavasarinės gėlės žydi pačiam savo puošnume. Vietovė ne tik apsupta ledynais padengtų kalnų, bet yra daugiau kaip pusantro kilometro virš jūros lygio. Sunku būtų atpasakoti žalio vandens, snieguotų kalnų ir ledynų ansamblio grožį.

Iš Banff į Jasper yra beveik 300 km., ir Icefield Parkway turbūt yra vienas iš gražiausių kalnų kelių pasaulyje. Važiuojam su turistų grupe autobusu. Gidas aiškina visas viršukalnes, mini ledynų pavadinimus, rodo, kur pastebi aukštai uolų šlaitais laipiojančias baltas kalnų ožkas. Meškos, visokios stimos, kalnų avys ir kiti žvėrys jaukūs ganosi prie pat kalno. Kraštas laukinis, nedaug sustojimo vietų apgyventos. Gidas aiškina, kad čia pat yra Albertos-Britų Kolumbijos siena, bėganti aukščiau kalnų keterom, skiriančiom upių ištakas į rytus ir vakarus. 3747 metrų Kolumbijos kalnas yra aukščiausias Albertoje, ir iš šito kalno ledynų vandenys pasiekia tris vandenynus. Čia prasideda upės įbėgančios į Ramųjį, Šiaurės Ledinuotąjį ir Atlanto vandenynus. Sunku patikėti, o gali tik įsivaizduoti, kokius nuotolius vandens lašelis nukeliaus.

Ne kalnų grožiu, bet žemės turtais šiuo laiku garsėja Alberta. Paviršiuje matom tūkstančius kvadratinį kilometrų nusitęsiančius auksinių javų laukus, 4.5 mili-

jonų galvų ragučių bandą, kuri patenkina 40% Kanados mėsos poreikimą. Po šiais gražiais laukais slypi naftos šaltiniai ir anglies klodai, laukiantys žmogaus rankų išnaudojimo. Gal truputį ir perdėtai sakoma, kad, jei čia giliai kasi žemę, vistiek ką nors surasi. Kasdien matome upę, mums Nemuną primenančią. Senos šio šimtmečio pradžios nuotraukos rodo, kad kaip tik šioj vietoj iš upės žvyro auksas buvo išskalaujamas. Čia pat stebim miesto vidury pradedamą naujo pastato statybą. Žemės grąžtai iškelia kažkokių saulės spindinčių priemaišų. Tai anglis. Ne taip seniai šitos pačios upės krantuose veikė anglies kasykla.

Duonos ir energijos išalkusiam pasaulyje Albertos ateitis šviesi. Čia nejučiam ekonominės krizės, spaudžiančios visą pasaulį. Valdžia už naftą ir dujas kasmet surenka ir padeda į specialų fondą "juodai dienai" virš dviejų bilijonų dolerių, daugiau kaip po 1,000 dolerių kiekvienam provincijos gyventojui. Nėra taip vadinamų pardavimo ir paveldėjimo mokesčių, sveikatos apdrauda pigesnė negu kitose provincijose, visokių lengvatų pensininkams.

Miestai nepaprastai auga. Provincijos sostinė Edmonton neseniai buvusi galvijų, dabar naftos sostinė Calgary, abu jau prašoko po pusę milijono gyventojų, abu turi požeminį traukinį. Jau beveik visas dešimtmetis, kaip Calgaryje kasmet išleidžiama virš bilijono dolerių naujoms statyboms, miesto centras žydi nuo puošnių viešbučių, restoranų ir įstaigų. Gyvenami rajonai plečiasi be jokios formos 360 kvadratinį kilometrų plote, kopia į neaukštas kalvas, kuriose nė medelio, nė krūmo nematyti. Mat, Calgary kankina šilti

viduržiemio vėjai "chinooks", per kalnus ateinantys iš Ramiojo vandenyno. Staigus temperatūros pasikeitimo medžiai neatlaiko.

Neatsilieka ir Edmontonas, kur 60% gyventojų neturi 35 metų amžiaus. Čia provincinės valdžios centras. Čia yra puošnus ir augantis Albertos universitetas, stadionai, teatrai, opera, o taip pat ir viešbučiai, restoranai ir įstaigos. Čia Kanados išeities bazė į šiaurę. Iš čia šimtmečio pradžioj aukso ieškotojai į Yukoną traukė. Iš čia paskutinio karo metu amerikiečiai per Aliaską sovietams lėktuvus skraidino. Iš čia dabar visas tiekimas naftos laukams šiaurėje eina.

Staigus augimas iššaukia nemažą ir problemų. Ilgos darbo valandos ir dideli uždarbiai veikia šeimas, skyrybų procentas didesnis negu kitur. Ne tik suvažiavę iš visur statybos darbininkai, bet ir naftos laukų šiaurėje atostogaujantys darbininkai daug prisideda prie girtuokliavimo ir prostitucijos. Tačiau didelė dalis Albertos gyventojų yra aukštų kvalifikacijų specialistai: geologai, inžinieriai, chemikai, administratoriai, kurie gyvena gerai ir prabangiai. Cadillac ir Mercedes-Benz pardavėjai didžiūojasi dideliais parduotų mašinų skaičiais. Pernai per 68-nių dienų arklių lenktynių sezoną žiūrovai Edmontone pralošė 34 milijonus dolerių. Ne be reikalo Calgary aerodrome, gal 100 metrų nuo keleivių laukiamojo, ritmingai linguoja alyvos siurblys, kartais "Albertos Ikona" vadinamas, o mums primenantis šulinio svirtį.

Nepaprastas laukinės rožės kraštas su nafta, mėsa ir kviečiais. Turtingas, jaunas ir veržlus, kurio žydėjimo dienos dar tik prasideda. Džiaugiamės, kad turime progos šitą įdomų periodą stebėti iš arti ir betarpiiai.

J. THOMSON

KANADOS VAKARAI

TEISMAS

O. JONKAITYTĖ

“... atvedė Jėzų į teismo rūmus”
(Jono 18-28)

Tu atėjai pas savuosius, bet savieji Tavęs nepriėmė. Dabar jie atvedė Tave pas svetimtautį — okupantą. Tave teisti. Pakelti kumščiai ir šauksmas — “Nukryžiuok”. Ar tų pakeltų kumščių tarpe nėra rankų, kurias sveikindamas spaudėi? Ar mirties nešaukia Tavo išgydyti nebyliai? Neteisingi liudininkai, patyčios, keistas tardymas, neteisingas uzurpatoriaus nuosprendis, o Tu nepalaužiamai ramus. Dieve, kaip mane žavi šita Tavo ramybė! Mane, visada linkusią teisintis, kovoti už savo teises, susirūpinusią žmonių nuomone. O, Tu negalėjai rasti tinkamesnės progos pasakyti: “Taip, aš esu karalius”. Karaliauti tada, kai priimi karalių dovanas, karaliauti sočiai pavalgydintai miniai, karaliauti palmėms klojantis ant tako, taip, šitai galėtų ir žmogus. Bet karaliauti pašaipos rūbe, pančių ir erškėčių kančioje. Taip karaliauti gali tik Dievas. Tik Tu.

Taip, Tu esi karalius. Tavo rankose matau svarstyklės, kuriomis, Tu sveri žmonių ir tautų likimą. Viešpatie, ką turiu mesti į svarstyklių lėkštę, kad ji atsvertų mano ir mano tautos nuodėmes? Tu matai, kaip

maža kas mano rankose. Tėvynės ir savųjų ilgesys, nuo nepakeliamo darbo išvargusios rankos, speige sušalusi ilgesio ašara. Tai viskas taip maža ir dulkėta. Bet tai yra viskas. Ar tai yra maža? Tai prie to prijungiu savo brolių kančią. Jie, kaip ir Tu, yra stovėję prieš svetimus teisėjus. Jie yra jautę lūpose Judo pabučiavimą, klausę neteisingų liudininkų. Ar tai yra maža? Tai pažvelk į pavargusias motinų rankas — jos neša nepakeliamai sunkias naštas vaikų — kalinių keliais. Žiūrėk — vaikų rankelės, suglaustos maldai už tėtį ir mamą. Tėvų rūpestį ir vaikų pasiilgimą — viską viską dedu į Tavo svarstyklių lėkštę. Ar tai yra maža? Tai pažvelk į save stovintį prieš teisėją — argi ne Tu sumokėjai mūsų visų skolas? Šventoji Motina, padėk savo ranką ant svarstyklių lėkštės, kai bus sveriamas mūsų likimas. Padėk savo širdies skausmą anuomet teisme — tegul tai bus kaina, kuri išpirks mūsų išgelbėjimą. Tavo ašaros dėl nuteisto Sūnaus tegul grąžina lietuvei jos nuteistus vaikus. Geroji Motina, neatitrauk savo rankos nuo svarstyklių tą dieną, kai Sūnus ateis visų — gyvųjų ir mirusių teisti. Tegul tada teismo kėdėje pamatome ne Teisėją, o mūsų ištrėmimo Draugą, kalėjimo vargų Dalyvį.

KRISTUS LIET. LIAUD. MENAS

I KAIMYNAS

ZENTA TENISONAITĖ

“Moterų žurnalas skelbs novelės konkursą. Gali pradėti galvoti ...” skaitau Aldonos laiške. Štai gera sakyti “pradėk galvoti.” Tik kaip? Namų ruošia suėda mano laiką. Kasdien vis nauji rūpesčiai. Galva tarytum tuščias kubilas. Paskutinės rudens dienos. Saulė šalta ir šykšti. Barasi su rudeniniais debesimis. Kaip surūgusi senmergė. Dažnai visai nepasirodo ir tįso įlindusi į miglų patalus. Įžūlus vėjas drasko topolių lapus. Dar visai žalius. Ir tokią šaltą ir lietingą dieną mano jauniausios dukros katinas vėl atsidūrė kaimyno medyje. Katinas medy nėra retenybė. Tik nedoras kaimynas tai jau kitas dalykas. Nors priežodis sako, kad “geriau geri kaimynai, negu tolimi draugai”, bet ir priežodžiai gali apsirikti ir apgauti žmogų.

Mūsų Rainis toks gražus. Visai juodas kaip anglis. Be mažiausios kitos spalvos dėmelės. Kiekvienas stebisi, kodėl mes jį Rainiu vadiname. Bet negi pavadinsi Juoduku, skambės nevykusiai. O Rainis yra visai padorus katino vardas ir nieko neužgauna.

Taigi mūsų nelaimei garažo stogas atsiremia į piktojo kaimyno mūrinę sodo sieną. Aukšta ir slidi siena. Mūras daugiau kaip dviejų metrų. Matyt, Rainis užlipęs paslydo, o gal ir nušoko į kaimyno sodą. Atgal per mūrą ant garažo stogo jau neužkopsi. Todėl vargšas kopia ten, kur jo nagai įlenda. Gi į tą vienintelį glaustašakį topolį. Tas medis ir yra vienintelis kaimyno sodo papuošalas. Jame gyvena kelios laukinių karvelių šeimos, kurios rudenį neberėkauja “rū-pū-že! ... rū-pū-že! ...” Kituose kiemuose prie sodo sienų auga krūmai arba vijokliai, bet ten niekas. Jokios gyvatvorės. Kaimyno kiemas plikas kaip tilvikas. Tik tas vienas aukštas topolis.

Mūsų Rainis sėdi ant tos pačios nelaimingos šakos jau trečią kartą. Pirmą kartą nuotykiu pasibaigė laimingai. Kaimynas šnairavo, purškė kaip katinas, bet leido vaikams atremti kopėčias į medį ir iškelti gyvuliuką. Kvailas katinas. Tupi tik keletą metrų nuo žemės. Galėtų pats iššokti. Bet ne. Bijo ir laikosi įsikabinęs į šaką. Gal būt jam galva svaigsta?

Antrą kartą jau buvo blogiau. Pavasaris. Pas kaimyną pražydo raudonos tulpės. Katinas gėlių neėda. Juk ne telyčia. Bet kaimynas uždraudė statyti kopėčias prie medžio ir gana. Aplink medį niekas neauga. Net

piktžolės neželia. Bet piktas ir griežtas kaimyno “ne” uždaro duris. Rainis tupi medyje ketvirtą dieną. Dar galą gaus gyvuliukas. Dukra verkia. Aiškiai matome, kad be mūsų pagalbos katinas namo negrįš.

Vaikai ieško pagalbos. Kreipiasi į Gyvulių globos draugiją. Tie pataria kreiptis į Zoologijos sodą. Draugišku balsu kalbantis zoologas per telefoną pataria pastatyti tiltą nuo mūsų garažo stogo iki kaimyno medžio šakos. Taip jie kartą padarė su pabėgusiu tigru. Katinų psichologija panaši. O kai gyvulys bus labai alkanas, per tą tiltą nulips ant garažo stogo.

Patarimas buvo įvykdytas. Vyriausias sūnus sukėlė iš lentelių šešių metrų ilgumo tiltelį. Tik katinui eiti. Bet jis žiūri ir neina. Kaimyno nėra namuose. Vaikai įsidrąsinę pastato kopėčias nuo stogo prie kaimyno medžio kamieno ir vilioja Rainį žemyn. Pasilipę bando griebti mūsų “tigrą” už sprando, bet tas braižosi, kanda ir kovoja kaip žvėris. Per tas keturias dienas sulaukinėjo.

Staiga pasirodo įpykęs kaimynas. “Jūs kvailiai!” šaukia, “net ir katino nemokate iš medžio išvaryti!” Sugriebęs meškerės kotą, kaimynas kaip pusprotis puola vargšelį. To viso nuotykiu aš nemačiau, vaikai man vėliau papasakojo. Bet man teko vežti Rainį pas veterinarijos daktarą, o dukros pasiskundė Gyvulių globos draugijai. Ir tuo viskas pasibaigė, mes katino laukan nebeleisdavome.

Taip prabėgo vasara ir atėjo ruduo. Ir vieną vakarą Rainis sprukte išspruko pro pravertas duris į lauką. Gal mėnulio pilnatis jį viliojo. Bet šaukimas ir viliojimas Rainio negrąžino namo. Bjaurybė dingo tamsoje.

Kitą rytą mano jauniausias sūnus jau labai anksti visiems pranešė, kad Rainis sėdi tame pačiame topolyje ir ant tos pačios šokos. Dievaži! Ką gi dabar darysim? Dar galime gauti mušti, jei prie kaimyno medžio lįsime. Ginčas kaista, kiekvieno nuomonė kita. Ne, katiną galime gelbėti tik su Gyvulių globos draugijos pagalba, sakau, taigi skambinkite ir prašykite padėti.

Lyja. Rainis tupi medy, praėjo ir antra diena. Vis lyja, drėgmė, rodos, sunkiasi į kaulus. Tiesiog paimti kirvį ir kirsti topolį, mąstau. Arba perkūnas įtrenktų į tą medį. Rainis kniaukia taip gailiai, kad net akmuo imtų ašaroti. Po pamokų mano abi dukros vyksta į Gyvulių

globos draugiją miesto centre. Skundžiasi. Pasirodo, kad apie piktą kaimyną ten jau ištisa byla sudaryta. Anąkart gyvulių daktaras, pasipiktinęs skylėtu katino kailiuku ir kreiva uodega, nusiuntė jiems raportą. Kaimynas gavo inspektoriaus vizitą, kuris įspėjo taip su gyvuliais nesielgti, nes tai nesiderina su belgiškais įstatymais. (Dievaži! Dabar jau vingi lenkt pro kaimyno namą.) “Dabar tik policija mums dar gali padėti iškelti katiną iš medžio,” pasakė dukroms simpatiška Gyvulių globos draugijos ponis.

Mano vyras eina pas kaimyną, kad geruoju susitartų. Veltui. Kaimynas suliepsnojo iš pykčio, kaip sausa pernykštė žolė. Niekad niekas nebekels kojos į jo sodą, išskyrus policiją arba gaisrininkus, ir užtrenkė duris. Mes irgi ne iš vakarykštės dienos. Jeigu jau taip, tai skambiname policijai, kad gelbėtų katiną. “Gerai,” atsiliepia balsas kitame telefone gale. “Rytoj kelsime katiną, šiandien jau per vėlu, jau temsta. Katinas dar vieną naktį išlaikys; nenumirs”, draugiškai skambąs balsas mažai gelbsti Rainiui, bet paguodžia jaunesniąją dukrą.

Išaušo kitas rytas. Šeštadienis. Rainis jau keturias dienas mirksta lietuje. Mano vyras griebia telefoną ir vėl pradeda su kaimynu žodžių dvikovą. Dabar kaimynas šnypščia, kaip ant uodegos užminta gyvatė. Pasirodo, norėjęs mus paduoti į teismą. Nubėgęs į policiją skųstis, bet nepavyko. Policija jam patarė bylos nekelti, pačiam išeitų prasčiau, nes es gi pas jį nesame įsilaužę. Patarė susitarti geruoju. Taigi jis sutinkąs, kad gaisrininkai koptų į medį. Ir užtrūkia telefoną. Beviltiška padėtis, nes gaisrininkai mums jau anksčiau yra pasakę, kad jie turi rimtesnį užsiėmimą, negu žaisti su katiniais. Dukra vėl lieja ašaras.

Netikėtai suskamba telefonas. Kaimynas. Visai kitokiu tonu pasisako mano vyrui, kad esąs gyvulių draugas. Mes galime eiti į sodą patys. Net policijos palydos nebereikia. Tik jis nėra atsakingas už bet kokias nelaimes, kurios galėtų kilti jo sode, keliant katiną žemyn.

Kas per laimė! “Tik keliant katiną, nevilkėkit pirštinių,” dar pataria jis, “niekas neglosto katino pirštinėta ranka, tai gali atbaudyti gyvuliuką”. Galime net eiti pro jo namo duris, bet vyras padėkoja, sakydamas, kad jau nuo garažo stogo mes lengvai galime pasiekti medį ir Rainį. Aplink jau ištisa krūva žiūrovų. Net cirko nereikia. Kaimynų vaikai ir dukros drągės. Tokios žinutės lenkia kaip paukščiai.

“Dabar jau Rainis liks sveikas,” sakau, “kaimynas jo nebebadys su meškere.”

“Tegu tik pabando,” karingai atsiliepia jauniausias sūnus, “aš jam su akmeniu langus išmalčiau.”

J. IGANAKI

KATINAI

“Tik tėčiui. bėdos padarytum”, raminu, “geriau jau geruoju bylotis...”

“Tu nežinai, kas tai per žmogus, tu negirdėjai, kaip jis savo vaikus barė dėl mūsų katino...”

Tuo tarpu jauniausioji dukra, užlipus kopėčiomis prie šakos, gana nešvelniai tveria Rainį už sprando ir velka žemyn. Rainis spiriasi, purškia. Laikosi nagais įsikabinęs į šaką, bet nekanda. Tikras cirkas. Pro langus žiūri ir suaugę žmonės, tik kaimynas nepasirodo. Netrukus šlapias ir susivėlęs Rainis, akis užmerkęs, dreba dukros rankose.

“Bjaurybe tu,” paglostau Rainį. “Jei tu dar lipsi į tą medį, tai aš tave parduosiu turguje,” grasinu. Rainis, atrodo, suprato ir nuo tos dienos, man nesileidžia glostomas. Ir sakyk, kad gyvuliai mūsų kalbos nesupranta.

Mano vyras eina į gėlių krautuvę ir užsako kaimyno žmonai didelį gėlių puodą. Žydinčią Eriką prašo dar tą pačią dieną pristatyti.

Po tokių susijaudinimų, atrodo, kad visa šeima lyg lengviau alsuoti gali. Sėdime virtuvėje ir dar poriname apie Rainio reikalus. Pabeldžia į duris. Kaimynas staiga įkiša galvą į virtuvę ir skubotai pastato ant stalo į popierių įvyniotą daiktą. “Man jų nereikia”, ir užtrenkia duris. (Matyt, tai jo paprotys.) Nuimu popierių, ir pasirodo žydinti Erika, skirta kaimyno žmonai.

“Kvailys”, sako jauniausias sūnus, dukros patraukia su pečiais, mano vyras palinguoja galva be komentaro. Ir Chaplino filmo nereikia, mane suima juokas, o gėlių puodą pastatau salone ant palangės.

NERIMOS NARUTĖS ‘VALANDŲ UPĖS’

PR. NAUJOKAITIS

Nerima Narutė (jos pilietinis vardas yra Kazimiera Gaidytė-Miškinienė, gyvenanti Rochestery, N.Y.) debiutavo 1964 m. eilėraščių rinkiniu ‘Relikvijos’. Jau prieš tai buvo atkreipusi kritikų dėmesį periodiniuose leidiniuose spausdinamais eilėraščiais. ‘Relikvijos’ ji pažėrė apščiai giliai išjaustų paliktos tėvynės įspūdžių, vaikystės ir ankstyvos jaunystės brangių prisiminimų, virtusių šventomis relikvijomis. Rinkinys daugelio kritikų buvo sutiktas palankiai.

Ir antrajam rinkinyje ‘Valandų upės’ (1981), išleistame po ilgesnės pertraukos, taip pat randame nemažą tų senesniųjų relikvijų. Ypač daug dinaminių relikvinių vaizdų sutelkta Lėvens upės poemėlė-dainoje. Upė verpia sidabro siūlą sultingam juodžemio delne, upė rašo džiaugsmą ir liūdesį, plaudama krantus. Basi takeliai bėga ir sustoja prie seno miško sienos. Paupyje kapinaitės rymo senais lietaus ir vėjo nugenėtais kryžiais ir eilėmis sugulusiais kapais. Koplyčia patvinsta žmonėmis atlaidų metu. Šlama senas pušynas, virpa džiaugsmu ir vyturių giesme. Gelmėn merkia kasas seni žilvičiai. Žiemą sniegės audžia žvaigždžių raštą, dunda vaizai ir rogės. O pavasarį Lėvuo ištvinsta — juodomis sruogomis sukasi versmė. Ir visa tai nuspalvinta poetės išgyventu nostalginiu jausmu, suvilgyta ašaromis. Tai ten to-lumoje pasilikusios relikvijos.

Prie tų Lėvens relikvijų dar pridėjime iš vaikystės išsineštus brangius ir neužmirš-tamus vaizdus: gegužines pamaldas, senelės kepamą duoną, aguonas rugių lauke, Vė-lykas su minkštais pavasario takeliais, senelį plikomis rankomis kopinėjantį bites — ir turėsime pasakyti, kad Nerima Narutė turi ką pasakyti ir moka kalbėti parinktu ir giliai išjaustu žodžiu.

[Žanginiame rinkinio posmelyje poetė pasisako, kad laumės jai lėmusios ieškoti laimės ir žodžio turtų. Tų turtų rasti jai tikrai pavyksta. Daug jų surado branguose vaikystės prisiminimuose, dar daugiau randa gamtos grožyje. Lyrinė herojė — tas neramusis žemės kūdikis-tiesiog skęsta ir nurimsta gamtos burtuose. Mes tikime, kad

poetei pavasaris rašo laišką magnolijos žiede, kad šermukšnio žiežirbų lašai laša į žemės urną, kad į sekundę sutelpa ir skausmas, ir vientavė ir upe išsiliejanti ašara. Poetė moka kalbėtis net su savo eilėraščiu. Rimai jai broliužėliai, basi skubą į tėviškės arimus, į minkštus vaikystės takelius, prie pakelėj rymančio Dievulio ...

Pati įtaigiausia Nerimos Narutės poezijos jėga yra vaizdų dinamika. Sustingusių, statinių vaizdų jos eilėse beveik nepasitaiko. Eilėraščiuose visa juda, keičiasi, banguoja, reiškiasi garsais ir spalvomis: vėjas neramus, rytmetys atbėga rasotu kluono takeliu, liepiniame kibirėlyje liepsnoja geltonas gintaro medus, senelė žarsto žarijas, jų raudonis atsispindi senelės veide, ji rikiuoja kepalus, žegnoja, dėsto į eiles, o laukuose pievos kažko išsigando, suvirpėjo.

Nerimos Narutės eilių stiliaus pavyzdžiu išrašome čia eilėrašį ‘Aguonų sala’:

*Brendu rugių vaga.
Varpos pilnos duonos,
Aukšas banguoja siūbuoja.
Esu paskendusi aukso gelmėj.
Suklumpu, puolu ir glaudžiu
Žemės lopelį šitoj jūroj ...*

*Sala su tūkstančiais žiedų,
Su milijonais aguonėlių ...
Matau jų tamsias, kaitrias akis,
Jos šaukia man: sveika atėjus!
Raudonas šilkas, vasaros ugnis,
Vidurdienis su vėju.*

Čia supintas judesys, spalvos, bręstančių rugių artimas širdžiai vaizdas — su giliu lyrikės jausmu, su šviesia vasariška nuotaika.

Nerima Narutė turi ką pasakyti ir moka kalbėti nenudėvėtu poetiniu žodžiu, dinaminėmis metaforomis, susimbolintais vaizdais. Tai ir nedidelis eilių rinkinėlis daug pasako, estetinėmis savybėmis patenkina poezijos mėgėją.

• Nerima Narutė, VALANDŲ UPĖS, antras eilėraščių rinkinys. Išleido ‘Lietuvių Dienos’, 4364 Sunset Blvd., Hollywood, Cal., 1981 m. Viršelį nupiešė Paulius Jurkus. Knygelėje yra 46 psl., kaina nepažymėta.

POETĖ

NERIMA NARUTĖ

V. MATULAITIS

Lietuvių tautos kultūrinis gyvenimas vystėsi amžiais. Vien iškasenos bei mokslo darbai nurodo lietuvių tautos žinojimą istorijoje per 2.000 metų. Kiekvieno žmogaus amžiuje buvo kas nors naujo pridėta į bendrą tautos kultūrinį lobyną: dainą, muziką, tautinį apsirengimą, papuošimą dovano-tame kiaušinyje, medžio, molio, odos ar metalo dirbinį, pagražinimus verpstėje ar namo pastogėje. Visą laiką vis gražiau buvo papuošiamas rankdarbis ar nuolatinio naudo-jimo daiktas, vis pridėdama nauja mintis rankų darbuose. Taip per ilgus amžius turime gražiausius tautinius drabužius, sukurtus ne vieno asmens, bet visos tautos laiko bėgyje. Taip pasireiškia mūsų tautos charakterio bruožai parinkime puošmenų raštų, suderinime spalvų ir kitų motyvų, kuriuose pasireiškia romantika, mistika, lygiai išbalansuotas bendras vaizdas.

Tik vėlesniuose laikuose lietuvių rank-darbiai bei tautinės namų puošmenos buvo pradėtos apleisti, dalinai niekinti nutautėjusios bajorijos, kuri tik svetimų kraštų papročius savinosi. Lietuvių tautai atgavus laisvę, buvo susidomėta vi-sokeriopu lietuvių liaudies menu, ir jis buvo tinkamai vertinamas. Vienu iš tų susidomėjimo pradininkų buvo dailininkas A. Tamošaitis, o vėliau ir dail. Anastazija Tamošaitienė. Tik jų pastangomis laisvoje tėvynėje buvo atgaivintas ir iškeltas tautinio drabužio grožis bei pasididžiavimas juo. Tautiniai drabužiai, juostos ir kitas liaudies menas išėjo iš liaudies trobelės į viešą kultū-rinį lietuvišką gyvenimą su pasididžiavimu ir džiaugsmu. Jie užėmė garbingą vietą ne tik prie garbės stalo viešuose parengimuose, bet ir muziejuose, viešame gyvenime. Tautos liaudies menui parodyti buvo ruošiamos "senovės dienos", kurių pirmąją atidarė pats respublikos prezidentas A. Smetona Merkinėje. "Senovės dienos" kasmet turėjo neapsakomai didelį pasisekimą, kuriose susitiko liaudies meno dirbėjai — gamintojai ir žiūrovai, kaimietis ir modernėjantis miestietis. Visi pažino liaudies meną ir jį pamilo.

Kai svetimųjų rankos laužė pakelėse dievdirbių tautinėmis puošmenomis iš-

drožinėtus rūpintojėlius, liaudies menas buvo puoselėjamas tik atskirose šeimose ir slepiamas nuo niekšingų akių.

Laisvame pasaulyje kiekvienas lietuvis liaudies meno daiktus ar puošmenas laikė savo tautos relikvijas, savo tėviškės palikimus. Ir vėl atgijo dievdirbiai, audėjos ir kitų liaudies meno sričių žinovai tęsti laisvoje tėvynėje pradėto darbo. Ilgai nebuvo organizuoto vieneto, kur lietuvis ar svetimtautis būtų galėjęs gauti platesnių in-formacijų apie lietuvių liaudies meną bei jo gaminimą.

Po ilgesnių asmeninių pokalbių 1977 m. gegužės 14 d. pas dailininkus Antaną ir Anastaziją Tamošaičius (Kingston, Ont.) buvo sušauktas steigiamasis Lietuvių Tautodailės Instituto susirinkimas. Vienerių metų laike L.T.I. buvo Kanados federalinės valdžios inkorporuotas 1978 m. birželio 14 dieną.

Lietuvių Tautodailės Instituto tikslai

1. Rinkti, tirti ir saugoti senąjį lietuvių meną, kurti bei puoselėti naująją tautodailę.

2. Tirti taip pat kitų tautų atsiekimus jų pačių tautodailėje.

To tikslo siekdamas, L.T.I. a) renka muziejinės vertės lietuvių liaudies meno vertybes: skulptūrų, medžio drožinėjimo, audinių, juostų, keramikos, papuošalų ir kitas; b) tiria liaudies meno originalumą bei istoriškumą ir vertina rodomų kokybę; c) puoselėja — skleidamas liaudies meno bei tautodailės pamėgimą ir skatindamas tuo būdu jaunąją kartą jį perduoti sekančioms kartoms; organizuodamas lietuvių liaudies meno ir tautodailės parodas, kursus, mokyklas, paskaitas, simpoziumus; ruošdamas ir platindamas spaudos leidinius, straipsnius, paveikslus, filmus ir skaidrių bei fotografijų rinkinius, liečiančius lietuvių liaudies meną ir tautodailę; teikdamas patarimus ir įrengdamas bei puošdamas lietuvių tautodailės charakteringais bruožais kambarius, menes, sales, bažnyčias; kuria, telkdamas pavienius asmenis bei grupes kūrybiniam tautodailės darbui ir remia toje srityje dirbančius; saugo, sudarydamas lietuvių liaudies meno ir tautodailės rodomų

H. LASIENĖ

ŽALIASIS KAIMAS

rinkinius bei vertybių kartoteką, biblioteką, foto archyvą ir aprūpindamas informacija bei rodiniais muziejus, universitetus; teikia informaciją rašantiems lietuvių liaudies meno ir tautodailės temomis bei išdavus studijų, nagrinėjančių platesnio masto gamybą bei gaminių realizavimą; palaiko santykius su atitinkamomis kitų tautų mokslo ir visuomenės organizacijomis bei paskirais asmenimis.

Lietuvių tautodaile susidomėjo daugelis lietuvių iš įvairių vietovių ir įstojo nariais į Lietuvių Tautodailės Institutą. Taip greitai laiku susidarė skyriai Toronte, Bostone, Vindsore, Filadelfijoje, Niujorke ir Čikagoje. L.T.I. nariais priimami visi, kas domisi lietuvių tautodaile, nori ką nors išmokyti ar kitus pamokyti.

Instituto darbai

Pirmas L.T.I. didžiausias darbas buvo "išleidimas "Lithuanian National Costume" (Lietuvių tautiniai drabužiai) knygos anglų kalba, kurią paruošė dail. Antanas ir Anastazija Tamošaičiai. Knygoje aprašyti atskirų Lietuvos sričių tautiniai drabužiai pagal tose srityse ačius ir nešiotus originalus. Knygoje yra daug spalvotų iliustracijų atskirų Lietuvos sričių žemėlapių. Knyga labai rūpestingai paruošta gražiai išleista. Ji yra tinkama ir vertinga dovana jaunoms šeimoms, audėjoms, šokių ansamblių grupėms, mokykloms ir mokslo įstaigoms. Tat nenuostabu, kad iš 3000 egzempliorių jau nedaug yra likę pardavimui. Retai kam yra žinoma, kad šios knygos išleidimas kainavo virš \$40.000 —, tačiau daugelio L.T.I. narių vieningu darbu visos kliūtys buvo sėkmingai įveiktos.

Susidomėjusiems tautinių drabužių, kilimų bei juostų audimu, šiaudinukų vėrimu ir kt. buvo surengta visa eilė kursų skyriuose bei kitose vietose. Be to, dail. A. Tamošaitienė su kursais ir parodomis aplankė Pietų Ameriką. Buvo suruoštos sėkmingos tautodailės parodos Montrealyje, Bostone, Niujorke, Toronte, Čikagoje ir Filadelfijoje. Filadelfijos skyrius suruošė ekskursiją pas dail. A. Tamošaičius (Kingstone, Ont.) ir susipažino su lietuvių tautodailės rinkiniais bei dail. A. Tamošaičių menu.

L.T. Institutas suteikė plačią informaciją mokslo įstaigoms bei asmenims Kanadoje, JAV, Anglijoje, Vokietijoje, Venecueloje, Kolumbijoje. Dail. A. Tamošaitis, L.T.I. kuratorius, paruošė lietuvių liaudies meno apžvalgą iliustracijomis ir įrekordavo video juostose Lietuvių Pedagoginiam Institutui Čikagoje.

Dail. A. Tamošaitis paruošė apie 300 skaidrių, kuriose yra tautinių drabužių, juostų, medžio-metalo liaudies meno ir šiaudinukų dailės vaizdai. Šias skaidres galima gauti pasiskolinti pasižiūrėjimui per L.T.I. valdybą. L.T.I. turi tautinių drabužių rinkinį parodomis bei archyvui.

Baigiamas ruošti garsinis, spalvotas, 16 mm filmas "Lithuanian Textile Art", kuriame vaizduojamas dail. A. Tamošaitienės audimo menas, paruošiant audimo siūlus, dažus, piešinius bei audimas. Ten galima matyti tautiniai drabužiai bei jų dalys, kilimai, juostos, dailės paveikslai. Filmą baigiamas G. Breichmanienės vadovaujamos "Gyvataro" šokių grupės pasirodymu.

Dabar yra paduota spaustuvei nauja dail. A. Tamošaičio paruošta knyga "Lithuanian

Easter Eggs", kuri bus tokio pačio formato kaip "Lithuanian National Costume" su kietais viršeliais, turės 216 puslapių su virš 1870 daugiaspalvių iliustracijų. Si knyga atidengs daug lietuvių liaudies meno puošmenų ir bus geras pavyzdys norintiems tęsti margučių dažymo liaudies meną. Knygą bus galima įsigyti š.m. lapkričio mėnesį. Knyga kainuos \$23.- (kanadiški) arba \$19.- (JAV), pridėdant pašto išlaidas apie \$1.50 Kanadoje ir apie \$3.- už Kanados. Galima užsisakyti:

Lietuvių Tautodailės Institutas, 243 South Kingsway, Toronto, Ont. M6S 3V1

L.T.I. tarybą renka visuotinis narių susirinkimas. Tarybos nariai išrenka valdybą, kurios pirmininku yra L. Balsys nuo įsteigimo.

WASHINGTON, D.C. JAUNIMAS MOKOSI IR ŠOKA

Artėjant vasarai, rūpesčiai prispaudžia jaunimą, nes vyksta lemiamieji egzaminai, ir tik tai, kai užsidarys mokyklų durys, prasidės vasaros poilsis.

Dar tebevykstant egzaminams, Washingtono Lietuvių jaunimo sąjunga kurios pirmininkė yra Daina Penkiūnaitė, kruopščiai ruošėsi mokslo metų užbaigimo pavasario baliui. Gražiai buvo išpuošta su daugybe trispalvių balionų erdvi salė Latvių namuose. Malonu jaunimui, kad vašingtoniečiai domisi jaunimo atsiekimais ir gausiu atsilankymu paremia jų ruošiamus pasirodymus.

Vakaro programą atliko Washingtono tautinių šokių grupė "Gabija", susidedanti iš 23 šokėjų. Šokių programa buvo: liaudies gyvenimas šokiuose — "Vasaros darbai ir pasilinksminimas". Šokių grupės vadovė ir puoselėtoja Asta Banionytė-Conner, prieš pradedant šokį, suglaustai, dėmesingai nusakė būsimo šokio paskirtį, kilmę, istoriją. Tuoj atitinkamoje rikiuotėje šokio ritme pasirodydavo šokėjai ir sklandžiai, nuotaikingai, žavios jaunystės spindėjime išpildydavo aptartą šokį. Taip sekė šokis po šokio atliekami be priekaištų. Ypatingai tuos dinamiškai kaip viesulus praūzusius

"Gabijos"
Šokėjai
A. Banionytė
ir L. Kojelis
riša
nuometa

šokius žiūrovai lydėjo gausiais plojimais.

Vaišių stalą puošė pačių šokėjų pagaminti užkandžiai, skanėstai, tortai. Mielas jaunimo patarnavimas suteikė šventiškos nuotaikos. Sekė loterija ir bendri šokiai, muzikai grojant jaunimui ir vyresniems pritaikintus šokius.

Asta Banionytė nuo pat jaunystės šoko lietuvių tautinius šokius "Šilainės" grupėje, vadovaujamoje Galinos Gobienės. Šokti nenustojo ir belankydamą universitetą. Baigusi politinius mokslus Detroido universitete, ji tapo p. Gobienės šokių mokymo asistente, o nuo 1975 metų pradėjo pati mokyti jaunių grupę. Ištekėjusi su vyru persikėlė į Grand Rapid, Michigan, bet kas savaitę atvykdavo į Detroidą mokyti ir tobulinti savo įkurtą tautinių šokių grupę.

1979 metais ji su vyru atvyko į Washingtoną. Tačiau ji negalėjo pamiršti giliai sieloje įaugusios savo antrosios profesijos — lietuvių tautinių šokių. Suėjusi į kontaktą su Washingtono įsisteigusia Lietuvių jaunimo sąjungos vadovybe, sudarė tautinių šokių grupę — "Gabija". Astos patrauklios asmenybės dėka gilaus teoretinio ir praktiško žinojimo bei meilės lietuviškiems liaudies šokiams susidarė puiki grupė, kuri augo ir tobulėjo jos vadovybėje, jaunimui noriai ir net entuziastingai lankant repeticijas, pratimus. Tokie jaunimo suėjimai pagyvina sąjungos veiklą, nes ta proga aptaria savo veiklos planus.

Washingtono tautinių šokių grupė "Gabija", be pasirodymų lietuvių organizacijų ruošiamose šventėse Washingtono ir Baltimorėje, šoka ir amerikiečiams, kurie su dėmesiu klausosi Astos paaiškinimų apie lietuvių liaudies šokius. Su dideliu pasisekimu šioji grupė turėjo pasirodymus: Washington, D.C., Folk Festival, Northern Virginia Folk Festival, American Association of University Women suruoštamame Charles County Md. Folk Festival ir kt. Akademinio šokių apibūdinimo ir istoriją ši grupė garsina Lietuvą ir jos liaudies meno pasireiškimus Amerikos sostinėje ir apylinkėse. Astos Banionytės kruopščiai paruošto ansamblio "Gabija" repertuare yra sekantys liaudies šokiai: Darbo šokiai — Abrūselis, Aštuonytis, Kalvelis, Kubilas, Malūnas. Pramoginiai — Jonkelis, Kepurinė, Kvadratinis šustas, Landytinis, Nori miego, Prienų suktutė, Sadutė (apeiginis), Sukčius (dzūkų vestuvinis), Suktinis, Vestuvių polka, Žekelis (aukštaičių kadrilius). Žaidimai — Čigonėlis, Jovaro tiltas.

Washingtono jaunimas ne vien šoka, bet ir mokosi. Washingtono Kristijono

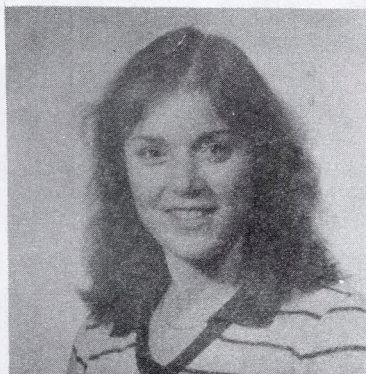
Donelaičio lituanistinės mokyklos vadovybė gali pasidžiaugti, kad jau keletas metų, kaip joje mokosi vaikai iš daug gausesnės lietuvių Baltimorės kolonijos, nes Baltimorės lituanistinė mokykla nustojo veikusi. Deja, šioje mokykloje mokinių skaičius retai prašoka 40 "studentų" skaičių. Šiais mokslo metais ją lankė 37 mokiniai.

Mokyklos vedėja Angelė Kraujalytė-Bailey ir veikli šių metų Tėvų komiteto pirmininkė Elvyra Vodopalienė, remiamos mokytojų ir tėvų, suruošė iškilmingą mokslo metų užbaigimą. Įdomiai į vaikus kalbėjo istorikas Vincas Trumpa apie lietuvių, lotynų ir kitų senų kalbų reikšmę mokslui. Tai buvo lyg ir atsisveikinimo jo vieša kalba prieš išvykstant iš Washingtono į Kaliforniją. Penkiems mokyklą baigusiems (Genei Benokraitytei, Nidai Česonytei, Andriui Landsbergiui, Nidai Mickutei ir Vydaui Vodopalaitei) diplomus įteikė ir keletą reikšmingų žodžių tarė Lietuvos atstovas dr. Stasys Bačkis. Programą atliko šios mokyklos 9 metų mokinė-šokėja Amber Gaidelytė ir šį pavasarį Marylando universiteto muzikos fakultetą baigusi Guoda Puzinauskaitė, taip pat buvusi šios mokyklos mokinė.

Guoda Puzinauskaitė turi gražų, stiprų mezzo-soprano balsą. Ji dainuoja vokiečių ir lietuvių kompozitorių harmonizuotas dainas. Tačiau ji yra ne vien dainininkė, baigusi universitetą bakalauro laipsniu, bet su pagyrimu "Deans list" klasikinės muzikos operų sekciją. Ji prieš kelis metus įgijo bakalauro diplomą taip pat Marylando universitete iš ekonomikos. Studijuodama ekonomiką, Guoda dainavo universiteto chore. Choro vedėjo paskatinta lavinti savo gražų balsą, pradėjo studijuoti dainavimą ir sėkmingai savo siekimus įvykdė.

Antroji šių metų Marylando universiteto absolventė yra Daina Penkiūnaitė, įgijusi "Magna Cum Laude" bakalauro laipsnį iš

Guoda Puzinauskaitė

Daina Penkiūnaitė

architektūros istorijos. Būdamą pirmąja studentė, Daina yra išrinkta į "Phi Beta Kappa" ir į Amerikos garbės sąjungą, įsteigtą 1776 metais — "Phi Kappa Phi", į kurią patenka asmenys ypatingai pasižymėję pažangumu moksle, bendru išsilavinimu, dorumu ir draugiškumu. Dainai yra paskirta Virginijos gubernatoriaus stipendija (Governors scholarship) nuo šių metų rudens ruošti magistro laipsniui iš architektūros istorijos Charlottesville, Virginijos universitete.

Daina Penkiūnaitė (Rūtos ir Vytauto Penkiūnų duktė) yra baigusi Washingtono Kristijono Donelaičio lituanistinę mokyklą, lietuvių kalbos vasaros kursus — symposium Ohio Loyola on the Lake universitete ir ketverius metus dėstė Washingtono lituanistinėje mokykloje lietuvių kalbą, istoriją, geografiją ir tautinius šokius. Ji taip pat nuo 1979 m. šoka tautinių šokių "Gabija" grupėje, vadovaujamoje Astos Banionytės.

Daina aktyviai reiškiasi visuomeniniame lietuvių jaunimo gyvenime, dalyvaudama ruošiamuose suvažiavimuose, stovyklose, konferencijose. 1979 m. ji buvo Washingtono Lietuvių jaunimo sąjungos atstovė PLJ (Pasaulio lietuvių jaunimo) kongrese Londone ir Vokietijoje. Nuo 1980 m. yra Washingtono Lietuvių jaunimo sąjungos pirmininkė ir kaip pirmininkė įeina į Washingtono LB valdybą. Be to, yra ir Amerikos Lietuvių jaunimo sąjungos tarybos narė. Šią vasarą ji aktyviai dalyvavo Pabaltiečių grupės suorganizuotame vajuje, lankydama JAV kongresmanus dėl Pabaltės Laisvės Dienos pravedimo. Ji yra skautė ir veikli ateitininkė, nuo praėjusių metų Ateitininkų Federacijos valdybos narė moksleivių ateitininkų reikalams. 1981 m. ji dalyvavo ateitininkų suaktyviniame kongrese Chicagoje ir jame davė studentės įrodį. Šią vasarą Daina dirbs kaip vadovė "Nidos" mergaičių stovykloje rugpiučio mėnesyje nuo 15 ligi 29d.

G. KRIVICKIENE

• MOTERYS PASAULYJE

Ingrida Bublienė, JAV LB krašto valdybos narė ir kultūros tarybos pirmininkė. Jai perėmus pirmininkavimą labai pagyvėjo lietuviška kultūrinė veikla.

Priėmimas Baltuose Rūmuose Washington'e, J.A.V. Prezidentas R. Reagan su ponija ir p.p. Bačkiai

Prof. M. Saulaitė-Stankus

AKADEMINIAMS METAMS BAIGIANTIS

Atostogos visada laukiamos. Vasarą būna laiko paskaityti ir ką nors bandyti parašyti. Nedingsta ir kiti darbai. Dienos keistos, nes jos valdomos saulės visai kita prasme, negu žiemą. Atostogos taip pat reiškia grįžti į gamtą.

Kaskart tačiau gaila, kad jau baigiasi metų darbas. Niekad nėra pakankamai nuveikta, išnagrinėta, išieškota. Su studentais dar tiek daug galima būtų atrasti, kartu skaitant įdomiuosius literatūrinius veikalus, tikslinant kalbą.

Yra ir kitas nuostolis — gailestis. Studentai yra asmenys — kiekvienas kitoks, kiekvienas naujas pasaulis. Įdomu ne vien su jais diskutuoti, bet ir juos pažinti. Kiekvieno vaikystė dar ne taip toli, kad negalėtų atsiminti (jei iš viso tas laikotarpis kada nors užmirštas), jaunystė dar šviečia akyse, nors suaugusiųjų pasaulis jau pilnai jį įtraukęs.

Studento atsakomybė labai didelė. Dauguma studentų ir studijuoja, ir dirba. Dauguma veikia lietuviškose organizacijose, kurių vadovai kažkodėl įsitikinę, kad studentai turi mairias laiko posėdžiauti. Egzaminų metu ypač aiškiai matomas nuovargis, įtampa ir kartais nusivylimas.

Man pačiai įdomu yra tai, kad vistiek dauguma studentų pilni vilties, šviesos, gerumo, nors kartais jų gyvenimas tikrai sunkus ir skurdus. Prisimenu vaikystę, kai

gerbdavau ar idealizuodavau vyresnius asmenis. Dabar, pati būdama vyresnė, gerbiu ir idealizuoju už save jaunesnius, kurių galvojimas aiškus, jautrumas tikslus, kurie nepaprastai gražūs.

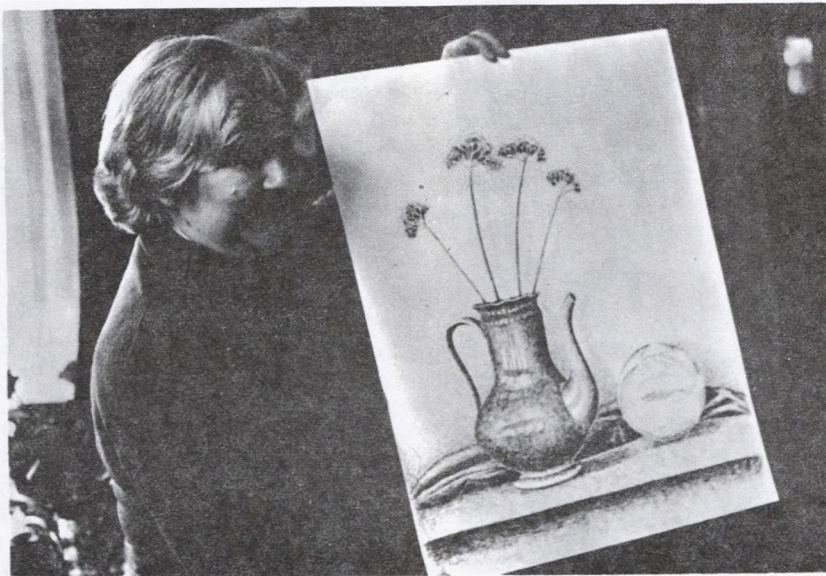
Mokslo metams baigiantis, baigiasi ir dėstytojos-studento ryšys. Nuolatinis judėjimas, keitimasis yra šios profesijos požymis. Tai paties gyvenimo ritmas — liūdnas ir linksmas, iš praeities į ateitį, iš žmogaus į žmogų — trumpai ir visam laikui.

MARIJA STANKUS-SAULAITĖ

Stud. D. Račiūnaitė

Rašytoja Zenta Tenisonaitė, gyv. Belgijoje, studijuoja meną, taip pat ji neapleidžia ir kūrybinio darbo

STUDENTIŠKOS MINTYS

Mėgstu studijuoti, tai ne vargas baigti studijas. Lankiau valstybinį universitetą. Prisimenu, kai dar buvau gimnazijoje, moksleiviai paleisdavo gandus, kad mūsų universitetas ne kažkoks. Dabar galvoju, kiek moksleiviai supranta apie universitetų lygį. Tokie gandai buvo paskleisti tarp jaunųjų, nes mūsų universitetas nepasirodė kaip naujiena jų akyse. Žinoma, aštuoniolikmečiams yra daug įdomiau išvažiuoti į kitą universitetą svetimoje šalyje. Tuo pačiu, išvažiuodami iš namų, studentai jaučiasi subrendę individai, nepriklausomi nuo tėvų.

Nebegyvenant su tėvais, niekam nebereikia aiškinti, kur eina, kada grįš. Studentai gali puotauti ir uliavoti vakarais be tėvų komentarų.

Mano ir draugų studentavimas mieste truputį skiriasi nuo tų, kurie važiuo kitur studijuoti. Mūsų dienotvarkė buvo tokia: klausydavome paskaitų rytais, bėgdavome į autobusus ar mašinas ir skubiai važiuodavome į darbo vietas. Grįžę iš darbo, dažnai pavargę, turėjome prisiversti atsistoti prie knygų — uždavinius spręsti.

Šis paskutiniųjų metų ketvirtis baigiasi už penkių savačių; negaliu tikėti, kur metai prabėgo? Gal ir gerai, kad turiu daug namų darbų ir negaliu svajoti apie ateitį. Pasirinkau studijuoti istoriją — norėjau gauti bendrą išsilavinimą.

Baigiu universitetą, bet didelio džiaugsmo nėra. Gal kad diplomų vertė

krenta, o gal kad planuoju tuoj pat tęsti studijas.

Toliau pasirinkau kitą nepraktišką šaką — žurnalistiką. Nežinau, kur pateksiu, bet negaliu pasiduoti, reikia stengtis. Ateitis pasirodo miglota. Neturiu darbo, namo, profesijos, naujos brangios mašinos. Mokslas, darbas, veiklos įsipareigojimai tempia mane į kelias puses. Gyvenimas gali pasirodyti sunkus.

Bet nedejuoju, negaliu dejuoti, esu laiminga. Mėgstu aktyvų, pilną gyvenimą. Tuo pačiu esu rami, nes galiu pasidžiaugti gyvenimo detalėmis: vaikų riksmomis, pamačiusi draugės mielą veidą ar atvirais pasikalbėjimais su žmonėmis.

DANUTĖ RAČIŪNAITĖ

JI PERŽENGĖ AMŽIMYBĖS SLENKSTĮ...

Kasmet mažėja mūsų vyresniosios kartos pokario išeivija, o ypač tie, kurie kūrė atgimstančią ir nepriklausomą Lietuvą. Viena iš tokių yra ir Sofija Lukauskaitė-Jasaitienė, kuri užbaigė šios žemės kelionę ne tėvynėje, bet šiapus Atlanto.

Velionė buvo gimusi 1901 m. Šiauliuose. Jos tėvas buvo advokatas, o motina — dantų gydytoja. Pirmojo pasaulinio karo metu, kaip ir daugelis to laikotarpio lietuvių, atsidūrė toliau nuo karo ir apsigyveno Maskvoje. 1918 m. visa šeima sugrįžo į Lietuvą, bet tie primieji nepriklausomybės metai buvo dar labai sunkūs. Mat, visur tebejo kovos su lenkais, bolševikais ir bermontininkais. Tada ji įsijungė į tas kovas, nes pasiryžo drauge su kitais Šiaulių gimnazijos mokiniais padėti mūsų savanoriams-partizanams žvalgyboje ir kitur.

Maždaug apie 1921 metus, apimus kovoms pagerėjus gyvenimo sąlygoms, daugelis mūsų jaunimo pradėjo mokytis, o kiti važiuo į užsienį siekti aukštojo mokslo. Taip ir S. Lukauskaitė, baigusi Šiaulių gimnaziją, išvyko į Berlyną ir įstojo į Aukštąją ūkio mokyklą. Baigusi studijas Vokietijoje, ji dar ir Danijoje gilino savo agronomijos žinias, o ypač apie gyvulininkystę. Baigusi mokslus, ji apsigyveno Šiauliuose, kur 1925 m. sukūrė šeimą su dr. D. Jasaičiu. Su juo buvo susipažinusi studijų metais Berlyne. S. Jasaitienė buvo paskirta Šiaulių apskrities gyvulininkystės instruktore. Taip pat įsijungė į visuomeninį ir socialinį darbą. Be to, dirbo Ligonų kasos valdyboje, priklausė Gyvulių globos draugijai, rūpinosi kalinių globa, o daugiausia neturtingų motinų ir vaikų šalpa.

S. Lukauskaitė—Jasaitienė

Senovės patarlė sako: “Genys margas, o svietas dar magesnis”. Tat ir sėkmė gyvenime ne visus vienodai aplanko. Buvome įpratę sakyti, kad esą tam tikras likimas lydi žmogų per visą gyvenimą. Taigi nuo savo likimo nepabėgsi. Arba sakoma, kad tokia jo jau laimė. O jei kam labai sekdavosi, tai seniau kaime sakydavo, kad jam aitvaras padėdas. Gi jei nesėkmė kurį lydėdavo, tai esą “tokia Dievo valia”.

Kas gi ta gyvenimo sėkmė, kad ji taip nevienodai aplanko žmones? Ar tai įgimta kokia magiška jėga, kuri vienam užtikrina sėkmę, o gal ir laimę, gi kitas skursta visą gyvenimą? Kaip seniau porindavo: vienas esą gimsta “aukso lopšy”, o kitas “tvartely”. Ir štai atsiranda klaidingi pranašai, kurie žada visiems užtikrintą gerbūvį bei sėkmę gyvenime ir visus nori sulyginti, atimant iš turtingųjų jų turtą ir padalinant neturtingiems. Jie tvirtina: “Visi dirbsime ir visi būsime lygūs, niekas neturės nuosavybės”. Reiškia, benuosavybinėje santvarkoje, kiek tu besistengtum, neprasigyvensi ir jokia sėkmė nelydės tavo gyvenimo. Bet ir toji lygybė neprimena mums padėtį vergų, kurie (kaip ir mūsų prosenėliai-baudžiauninkai “su kūnu ir dūšia” priklausė ponui) yra lygūs, nes jie nieko neturi savo ir nieko negali užgyventi.

S.G.

Laisvame pasaulyje lygybės nėra ir būti negali, nes žmogus žmogui nelygus. Sėkmė įmanoma pasiekti, bet ją ne aitvaras atneša, o tam tikros pastangos, tam tikras savęs suvaržymas ir pirmiausia tam tikras pasiruošimas gyvenimui. Žmogaus prigimtis verčia bendrauti, o likti viengungiū yra nenatūralu. Sukūrus šeimą, atsižadama absoliučios laisvės ir nuosekliai derinamasi prie pasirinkto gyvenimo partnerio, jį mylint ir jam padedant visose gyvenimo aplinkybėse ir net gyvenimo smulkmenose. Moters prigimtas noras yra turėti ir auginti vaiką, kuris būtina paruošti sėkmingam gyvenimui. Todėl tėvų yra gana sunkus, bet būtinas uždavinys — vaiką meilingai auklėti, sekant ir tvarkant jo gyvenimo eigą. Gi jei šeima turi ne vieną, o, sakykim, tris augančius vaikus, tai beveik visą savo laisvalaikį jie turėtų skirti vaikams tam, kad tėvai, o ne gatvė juos auklėtų. Vaikai, neturėdami daug laisvo laiko, neįgys destruktivių idėjų, jei tėvai atidžiai seks ir pagelbės užimti vaikų turimą laisvą laiką.

Čia tenka priminti dvi sąlygas: tėvų meilingas sugyvenimas (kad vaikai matytų, kaip tėvai gražiai visame sutaria ir viens kitam padeda) ir tėvų sugebėjimas vaikų klaidas, nesėkmes ar blogus palinkimus

ATSISVEIKINIMAS

Lietuvių tautoje moteris vaidina didelę rolę. Ji yra šeimos šviesa, įkvėpėja, religijos perdavėja, mokytoja ir motina. Pareigos kilmios ir atsakingos. Tokių moterų mės turime nemažai, tik gaila, kad likimo ranka jas nuskina, kaip prasiskleidusius žiedus per anksti.

Tokį žiedą nuskynė ir Rochesterio kolonijoje 1981 m. spalio tryliktoją dieną. Tai ALDONĄ KIRŠTEINIENĘ. Ji buvo šeimos šviesa, mokytoja, lietuviybės įkvėpėja, ne tik savo šeimai, bet ir kitiems, išmokytojavus gana ilgus metus lituanistinėje mokykloje. Paskutiniame Rochesterio lituanistinės mokyklos leidinyje, Aldona pasisako:

“Tikiuosi, kad bendro darbo dėka bus kokia nors lietuviybės sėklėlė, nukritusi į derlingą dirvą, ir su laiku sužaliuos ir atneš vaisių. Tai būtų didžiausias atlyginimas mokytojui už jos pastangas.”

A. Kiršteinienė

ALDONOS KIRŠTEINIENĖS

ATMINIMUI

Auksinis spalvis — baltos chrizantemos.
Klevų kupuluose varpų giesmė.
Ją supa skausmas su ranka iškelęs
Ir ašaras padaugina versmė.

Palūžai tu, gyvenimo šalnos paliesta,
O, rodos, vakar tavo veidą puošė šypsena.
Įdegino likimas vieną žodį — AMŽINYBEN.
Įrašė laikas, kad gyvenimo gana.

Ir išėjai rami, kaip retas teišėina.
Be priekaišto ištverusi kančias,
Į kraštą, iš kurio jau niekas nepareina,
Sudiev pasakiusi, kurie palikom čia.

Ilgai nešiosime, ALDONA, tavo atminimą,
Jis bus saviems negėstanti šviesa.
Jis liks tavųjų pėdsakų skaudaus likimo,
Vilties ir meilės rūpesčių tąsa.

NERIMA NARUTĖ

ramiai ir su meile pataisyti. Vaikai, mažai ar visai nebarami, mylės savo tėvus ir juos laikys savo tikrais draugais, su kuriais galima ir naudinga spręsti visas pasitaikančias gyvenimo problemas. Įpratinama iš mažens ne tik neskriausti kito (neleidžiant vaikui daryti, ką jis nori), bet pagelbėti kitam, nes didesnė palaima yra duoti, negu gauti. Duotas laisvam naudojimui pinigais jei jis vaiko neuždirbtas, jį tvirkina. Be meilės tvarkant vaiko elgesį, jį barant ir baudžiant, jo nepataisome, o jis dažnu atveju užsidaro savyje ir tampa priešgina, kuris laiko lyg kokiais priešais savo tėvus. Meilingai augintas vaikas lengviau suras gyvenimo sėkmę. Be pastangų nėra gerų pasekmių. Nėra gyvenimo kliūčių, kurių neįmanoma būtų nugalėti. Savimi pasitikėti išauklėtas vaikas seks savo svajonę, nelyginant gyvenimo žvaigždę, kuri taps pastovi, ir nepasiduos išvedamas iš kelio debesėlių (gyvenimo problemų), kurie tik laikinai uždengia siekiamą svajonę-žvaigždutę. Jei vaikas paruoštas besikeičiančiam gyvenimui, tai jis bus viskuo labiau patenkintas ir nepataps savanaudziu egoistu, kuriam, vien apie save galvojant, dažnai atlanko prislėgta, viską peikiančio ir nepatenkinto nuotaika.

Bet kurios neigiamos mintys, ypač pyktis, neapykanta, kerštas, nevaldomos aistros, visos jos atitolina gyvenimo sėkmę.

Kitus peikdami, mes save norime išaukštinti, bet iš tikrųjų mes save žeminame, nes pasikeliamo į puikybę, kurią ir tikėjimas smerkia. Ir priešingai, nesavanaudiškai darydami kam nors gerą, mes savo dvasią išaukštiname. Ramiai sutinkant visas gyvenimo kliūtis ir nelaimės, jas šalindami be pykčio ir neapykantos, mes tikrai rasime gyvenimo sėkmę.

Susijaudinęs nedaryk sprendimų. Apie indėnus yra pasakojama, kad jie seniau nedarydavo bet kurio svarbesnio sprendimo tą pačią dieną, o palaukdavo 3 dienas. Siekdamas sėkmės, būk visuomet veiklus, nes poilsiui skirtas laikas yra naktis. Dėl siekiamo idealo galima daug ką aukoti, bet tik ne gyvybę, nes ji yra aukščiausia vertybė. Todėl savanoriškas gyvybės nutraukimas ar jos netekimas jokiais motyvais nėra pateisinamas. Štai pavyzdys. Vienam ūkininkui buvo įsakyta išsikelti į kitą gyvenvietę. Jis pasistatė gyvenamą namą, užveisė sodelį, išdirbo daržą, bet po metų, kitų jam liepta vėl išsikelti, nes per jo sodybą vedė melioracinį griovį. Žmogus nebeišlaikė ir atėmė sau gyvybę. Arba štai sudegė ūkininkui trobesiai. Jis baisiai nusiminęs galvojo, kad jam jau nebėra gyvenimo. O štai, gulėdamas kurioje ten pašiūrėje, pamatė vorą, ištiesusį tinklą. Jam bestebint vorą, kelis kartus vėjas ir smarkiai lėkį vabzdžiai suardė jo tinklą. Bet voras ir

vėl kiekvieną kartą pataisė savo tinklą. Nusiziūrėjęs į nenuilstamai darbštų vorą, ūkininkas sustiprėjo dvasia, matydamas tokį mažo gyvio ištvermingumą.

Orumas, kilnumas, savigarba, savimi pasitikėjimas — be jų sėkmės neatsieksi. Ir veltui kaltinsi likimą, kurį turi pats išsikovoti. Paversk kliūtį arba negalimumą į palankią aplinkybę. Neteisink savęs bloga dalia, bet pats išsikovok. Taigi susidaryk palankesnes gyvenimo aplinkybes ir išmok elgtis neįmanomai blogoje padėtyje. Ką gali pasiekti stiprios valios žmogus, parodė pavyzdys vieno paralitiko. Jam tebuvo tik du pasirinkimai: gulėti ir laukti mirties, arba mėginti po truputį pradėti judėti. Tat 77 metų suparaližuotas, nenustodamas, kad ir menkai iš pradžių, judėti, su laiku išlipo iš lovos ir pradėjo vaikščioti. O dabar jis yra 90 metų ir kasdien bėgoja vieną mylią. Štai kokius stebuklus daro ilgos, nenuilstamos ir ištvermingos pastangos.

Tokia ištverme pasiekiamos ir visos didelės svajonės bei sėkmė gyvenime. Tikrąją gyvenimo sėkmę atrasi, jei būsi pozityviai veiklus ir pasiaukojęs savo gyvenimo partneriui, savo atžalynui, ir ryžtingai skubiai veiksi, teikdamas pagalbą savo artimui. Tada atsiras nuolatinė gera nuotaika, optimizmas ir sugebėjimas pilnai kontroliuoti savo elgesius, o tai suteiks tau gyvenimo sėkmę ir pilną pasitenkinimą gyvenimu.

MOTERYS LIETUVOS LAISVĖS KOVOSE

J. VIZBARAS-SUDUVAS

Mūsų tautosaka, dainos, legendos ir padavimai kalba, kad lietuvė moteris niekad nebuvo užsidariusi tik savo šeimos ratelyje. Visada ji buvo aktyvi pagalbininkė, patarėja ir skatintoja vyro darbų ir karinių žygių, o didelio pavojaus atveju griebėsi ginklo ir šalia vyro narsiai kovėsi, gindama gimtąją pilį ir kraštą nuo priešų įsiveržimų. „... Viena sesutė brolelį rengė, antra sesutė kardelį šveitė, o ši trečioji, pati jaunoji, vartus atkėlė ir palydėjo ...“ — sako mūsų liaudies daina. Mūsų kaimynų ir svetima kalba rašyti istoriniai metraščiai, išpinti legendomis ir padavimais, savo tekstuose mini: aldonų, biručių, živilių bei ringailių vardus. Amžinos ugnies saugotojų vaidilūčių kultas senovės lietuvių pagonų tikyboje buvo mistinis gyvybės ir laisvės simbolis. Todėl ir Vilniaus įkūrimo

legendoje vyriausias žynys Krivių-krivaitis sako kunigaikščiui Gediminui: „Pilis, kurią šiame kalne pastatysi, tik tada bus prieš nepaimama, jeigu jos pamatuose bus palaidota gyva vaidilutė, nekalta mergelė ...“. Kaip žinome iš istorijos, Aukštoji Vilniaus pilis niekad prieš jėgą nebuvo paimta, o piliakalnio pilis mūsų ainiams buvo egzistencijos ir laisvės laidas. Yra istorinė tiesa, kad to laiko legendas kūrė krašto vaidilos-dainiai, keliaudami iš pilies į pilį ir kanklėmis skambindami, apdainuodavo šalies karžygių žygius, kritusių laisvės kovose su priešu. Štai Naujapilio kunigaikštienė Gražina veda lietuvių kariuomenę prieš kryžiuočius ir kovoje pati žūsta. Naugarduko kunigaikštystė Živilė nužudo savo sužadėtinį už tai, kad tas susidėjo su Lietuvos priešu. Kunigaikštienė

Ona išgelbsti Vytautą iš Krėvos kalėjimo, kur jo laukė Jogailos kerštas ir mirtis. Vyriausio krivių-krivaičio dukte Pajauta dėl savo grožio ir vaidilutės dorybių žmonių gerbiama kaip deivė ir jos garbei pašvenčiami liepų miškai. Gedimino dukte kunigaikštytė Aldona, tik penkiolikos metų amžiaus išleidžiama už lenkų karaliačio Kazimiero, kad tuo laiduotų tarp abiejų kraštų taiką. Tokių pat tikslu išteka už Mozūrų kunigaikščio Konrado ir Kęstučio dukte kunigaikštytė Ringailė. Iš istorinių metraščių ir legendų apie Lietuvos moterų žygius svetimų tautų rašytojai, kompozitoriai ėmėsi siužetus savo literatūros ir muzikos kūriniams. Aleksandras Bernatavičius lenkų kalba parašo istorinį keturių tomų romaną „Pajauta“ apie Kernavės krivio dukterį. Šalia lietuvių k. romanas išverstas į keletą Europos kalbų. Gėrimės Adomo Mickevičiaus baladėmis apie istorinės Lietuvos valstybės moterų karžygiškus žygius: „Gražinoje“, „Živilėje“, Henriko Sinkevičiaus romano „Kryžiuočiai“ heroje Danute. Lietuvių kompozitorių: Jurgio Karnavičiaus opera „Gražina“ ir Kazimiero Banaičio opera apie Baltijos jūros karalaitę Jūratę.

Platerytė turėjo vos 24-rius metus amžiaus: buvo ji nedidelio ūgio, išbalusi, nepasižyminti dideliu grožiu, tačiau visa jos figūra įkvėpė daug simpatijos ir nepaprasto prielankumo. Jos akys buvo mėlynos, buvo labai išsilavinusi, kalbėjo nedaug, buvo labai rimta. Jos žvilgsnis teikė jai didelę pagarbą ir ją išskyrė iš kitų Lietuvos aristokratų tarpo. Tokiu būdu niekas nedrįso, jai esant, ištarti blogą žodį, nei pažeisti mažiausią protokolo reikalavimą. Ji buvo apsirengusi pilku apsiaustu, kuris jai krito iki kelių, kaklą puošė brangių akmenų karoliai, kurie ją darė labai žavinčią. Dėvėjo vyrišką kepurę. Plaukai buvo trumpi, batai platus, pentinai iš gryno sidabro. Liemenį puošė trumpas kardas, nešiojo nedidelį šautuvą, puikiai ir didingai valdė savo žirgą. Ją lydėjo grafai Cezaris ir Vladislava Plateriai, taip pat didelis skaičius Lietuvos aristokratijos, jaunimo, savanorių. Pati Emilija visuomet būdavo su savo palydove grafaite Marija Rasanavičiūte, kuri buvo labai graži, pilna gyvumo, ir kuri visiems labai patiko. Gen. Chlapovskis sutiko jauną Lietuvą grafaite su pilnu protokolu, nes ji buvo to verta dėl savo didelio išauklėjimo ir erudicijos ...” Emilija Platerytė, išvarginta kovų, mirė gruodžio 23 dieną 1831 m. Justinavos dvare, prie Kapčiamiesčio. Palaidota Kapčiamiesčio kapuose. Prieš mirtį jos paskutiniai žodžiai buvo: “... Mano gyvybė baigiasi. Palikite mane čia, o jūs eikite tarnauti tėvynei, kuriai dar galite būti naudingi ...” Be lietuvių ir

lenkų literatūros, Emilijos Platerytės žygiai minimi: pranzūzų, anglų, vokiečių ir italų literatūroje. Emilijos kovų draugės: Marija Rasanavičiūtė, Vilhelmina Kasperavičiūtė ir Antanina Tamošauskaitė. Kaip sukilimo kronika aprašo: grafaite M. Rasanavičiūtė, Platerytės draugė ir palydovė, drąsiai stodavo į mūšį, naudodama kardą ir pistoletą. Generolas Gelgaudas, 1830 metų sukilimo vyriausias vadas, už drąsą kovos lauke Rasanavičiūtę pakėlė į leitenanto laipsnį. Kovose ji savęs nesaugodavo, bet stebuklingu būdu išliko nepaliesta nei kulku, nei durtuvų. Prieš sukilimą grafaite Rasanavičiūtė buvo mokytoja. Vilhelmina Kasperavičiūtė, aukštaitė nuo Zarasų. Mūsų prie Vilniaus, kovodama gen. Dembinskio divizijos daliniuose, Kasperavičiūtė kulipkos buvo mirtinai sužeista ir neteko sąmonės. Kai ligoninėje prieš mirtį ji atgavo sąmonę — paklausė: “Ar Vilnius yra mūsų paimtas?” Nenorėdami mirstančios apvilti, aplink stovinti artimieji jai pasakė, kad Vilnius yra sukilėlių rankose, o ji pati yra Vilniuje. “Tuomet aš ne be reikalo mirštu” — ji atsakiusi ir mirusi su laiminga šypsena ... Kaip žinoma, gen. Gelgaudas po nesėkmingo puolimo su dideliais nuostoliais nuo Vilniaus pasitraukė. Antanina Tamošauskaitė — žemaitė. Dvarininko Tamošausko dukte nuo Raseinių. Į sukilėlių eiles išėjo būdama tik 16 metų amžiaus iš Kražių vienuolyno mokyklos. Tamošauskaitė didele drąsa pasižymėjo Žemaitijoje, kovodama Gruževskio daliniuose prieš rusų čerkėsų kavaleriją. Už narsumą kovose prie Monkūnų ir Šiaulių Tamošauskaitė buvo pakelta į leitenanto laipsnį. Sukilimą pralaimėjus, su gen. Rolando daliniais Tamošauskaitė pasitraukė į Prūsiją. Ji dalyvavo ir 1863-jų metų sukilime. Šios mergaitės buvo ainės senosios, didingos Lietuvos bajorijos. Į sukilimą jos išėjo, vedamos gilaus patriotizmo, tikėdamos išvaduoti savo Tėvynę iš rusų caro spaudos ir matyti ją laisvą, nepriklausomą.

Po nepasisekusių dviejų ginkluotų sukilimų caro valdžia Lietuvoje griežėsi žiaurių represijų. Buvo deginami dvarai ir sodžiai. Daug gyventojų deportuota į Sibirą. Uždrausta lietuviška spauda, lotynų raidėmis. Panaikintas iš žemėlapių ir Lietuvos vardas, vadinant ją tik šiaurės vakarų kraštu. Lietuviai į rusų represijas atsakė tyliu, vieningu boikotu į visa tai, kas rusiška. Neleido savo vaikų į rusiškas mokyklas, neskaitė rusų raidėmis spausdinamų knygų, laikraščių. Lietuviškos

maldaknygės, laikraščiai buvo spausdinami Prūsiose ir slapta pasišventusių knygnešių nešami per sieną ir čia moterų platinami. Šiame tamsiausiame Lietuvos istorijos laikotarpyje iškilo visa eilė žymių moterų, kurios savo raštais stojo į kovą prieš Lietuvos rusinimą: Gabrielė Petkevičaitė - Bitė, Julija Žymantienė - Žemaitė, Sofija Pšibiliauskienė-Lazdynų Pelėda, Marija Pečkauskaitė-Šatrijos Ragana. Jų rašytas žodis gaivino prispausto lietuvio sąmonę ir parengė kelią tautiniam atgimimui. Draudžiamų lietuviškų knygų ir laikraščių platinime šalia vyrų ypatingai buvo žinomos knygnešės: Kotryna Tiškevičienė ir Julijona Baldauskienė. Žandarams krečiant Baldauskienės butą Tauragėje, buvo rasta, neskaitant laikraščių, 1096 maldaknygės ir knygos.

Lietuvos Tarybai 1918 metais paskelbus nepriklausomybę ir prasidėjus laisvės kovoms su besiveržiančiais priešais, susidarė du frontai: šiaurėje ir rytuose prieš bolševikus ir bermontininkus, pietuose prieš lenkus. Frontų veiksmuose tiesioginiu ir pagelbiniu būdu dalyvavo daug moterų, kaip medicinos seserys, sužeistų karių slaugės, šovinių tiekėjos, karinių žinių rinkėjos ir partizaninių veiksmų dalyvės. Daug nusipelnusių moterų minima mūsų karinėje literatūroje: pulk. Petruičio, pulk. P. Gudelio istorinėse atsiminimų knygose. Kovoiant su priešu savoje teritorijoje ir partizaniniuose veiksmuose, labai svarbu žinoti priešo jėgų išsidėstymą, turimų ginklų skaičių ir jų vadų kvalifikacijas. Ir jeigu nepriklausomybės kovose mūsų nedidelė ir silpnai ginkluota kariuomenė, kovodama dviejuose frontuose, sumušė priešus ir atkūrė Lietuvos Nepriklausomybę, tai prie jos laimėjimų visur prisidėjo, aukodama savo gyvybę, lietuvi moteris. Šiauriniame fronte prieš bolševikus ypatingai buvo veiklios: Paulina Navakaitė-Gavelienė, Gudauskienė, Petkevičiūtė. Seserys Ona ir Sofija Lukauskaitės — dirbusios Šiaulių partizanų štabe. (Sofija Lukauskaitė-Jasaitienė mirė Bostone, 1981 m. spalio mėn. Jos sesutė Ona Poškienė gyvena okup. Lietuvoje. Sibiro tremtinė, poetė ir Helsinkio Grupės narė, kovotoja dėl žmogaus teisių.) Už pasižymėjimus Nepriklausomybės kovose keturios moterys Lietuvos vyriausybės buvo apdovanotos Vyčio Kryžiaus ordinais: Marcelina Kubiliūtė-vilnietė, pedagogė, žurnalistė, Aldona Čarneckaitė - Birutavičienė, medicinos daktarė, visuomenininkė, šiuo metu gyvenanti Jungt. Amerikos Valstybėse. Abidvi padėjo išaiškinti slaptą lenkų POW sąmokslą, kuris po Żeligowskio

Vilniaus užgrobimo buvo didžiausia grėsmė jaunai Lietuvos valstybei. Malvina Valeikienė-Šokelytė ir Juozėnaitė abidvi Giedraičių-Širvintų fronte gelbėjo sužeistus, apsuptus lietuvius karius, lenkų suimtos ir nuteistos sušaudyti, tačiau mūsų kariuomenei, pralaužus frontą, buvo išgelbėtos. Apdovanotos II-ro laipsnio Vyčio Kryžiaus ordinu.

Susiduriame su pačiu tragiškiausiu periodu mūsų tautos istorijoje. Rezistencija prieš sovietiską pavergimą, paėmusi tūkstančius jaunų gyvybių, dar nebaigta. Besąlyginėse Lietuvos partizanų laisvės kovose lygiu narsumu su vyrais kovojo ir žuvo labai daug moterų ir mergaičių. Daug jų buvo deportuota ir mirė Sibiro priverstinio sunkaus darbo lageriuose. Juozo Lukšos-Daumanto, prof. J. Brazaičio, Izraelyje dabar gyvenančio, buvusio stribo Efraim Sevelos laikotarpio atsiminimų dokumentinėse knygose aprašomi didelio pasiaukojimo ir herojiškumo partizanų lietuvačių: audronių, genučių, albių, pušelių, saulučių vardai yra tik sinonimai. Tikruosius jų vardus iš partizanų paliktų archyvų atskleis tik ateinančios lietuvių kartos. Jos savo herojišku pasiaukojimu Lietuvos laisvei rikiuojasi eilėse legendarinių gražinių, žvilių, aldonų ir kitų.

Negalime pamiršti moterų ir mergaičių, kovojusių ir kovojančių dėl mūsų tautos laisvės malda ir plunksna. Virš visko, kaip monumentalus laisvės šauklis, iškyla Sibiro

lietuvačių maldaknygė: "Marija, Gelbėk Mus", išleista tūkstantiniais tiražais žymiausiomis pasaulio kalbomis. Stefanijos Rūkienės, E. Armonienės, Elenos Juciūtės ir kitų Sibiro tremties dokumentiniai raštai. Pasaulyje plačiai nuaidėjusi Nijolės Sadūnaitės rezistencinė kova prieš rusiską pavergimą, šiandien simbolizuoja daugelį nežinomų okup. Lietuvos moterų, dirbančių prie spausdinimo Lietuvos Katalikų Bažnyčios kronikos ir kitų pagrindžio leidinių.

Lietuvių moterų federacijos skyriai, įsijungę į laisvojo pasaulio moterų federacijos lygą, tarptautinėje arenoje dažnai iškelia Lietuvos laisvės bylą. Nors tematika apie istorinį lietuvių moters įnašą į mūsų tautos laisvės kovas yra plati ir turtinga siužetais, tačiau mūsų grožinėje literatūroje šios rūšies veikalų yra nedaug. Istorinio žanro literatūros kūrinyse turi koncentruotis į istorines asmenybes, iškeliant jų likimus ir problematiką, kartu duodant ir vaizduojamojo laikmečio dvasinį ir fizinį paveikslą.

Literatūra: Tautos Praeitis, tomas II, knygos 3-4/7-8/ Roma, 1967. Liet. Encik. XXXIII, psl. 505.

Autoriaus kalba pasakyta 1981 m. gruodžio mėn. 15 d. pristatant visuomenei "Draugo" premijuotą romaną "Alšėnų Kunigaikštystė", Pristatymą surengė Bostono skyriaus Lietuvių Moterų Federacijos Klubas.

Mielos Prenumeratorės!

**Prašom nedelsiant atsilyginti
už 1981 ir 1982 metus!**

**Jei dabar turite skolų, prašom šį reikalą galimai
greičiau sutvarkyti. Mums sutaupytumėte daug
nereikalingų išlaidų ir laiko.**

"Moters" prenumerata metams

tik \$10.00

Laukdamos Jūsų atsilyginimo iš anksto dėkojame!

"Moters" administracija

BIRUTĖ VYTIENĖ

Toronte 1982 m. 25 d. balandžio įvyko maloni staigmena — poeto Bernardo Brazdžionio ir kanklininkės Mirgos Bankaitytės pasirodymas ankstyvo pavasario šventėje. Didžioji Prisikėlimo parapijos salė-pilnutėlė klausytojų. Kas gi nenorėtų pamatyti ir išgirsti savo tautos dainių ir jauną muzikę tautiniuose drabužiuose, primenančią Lietuvos laukų dukras. Įžanginė A. Mikulskio muzika, skambanti švelniais kanklių garsais, nešė klausytojų mintis į tolimą, mylimą tėviškę.

Įeinantį B. Brazdžionį pasitiko entuziastiški plojimai. Jis prabilo į visus "Vaidylos Valiūno" posmais:

"Skambėkite kanklės pavasario kloniuos..." šaukdamos dainuoti apie pasaulį, o jų kanklininkas pasižada būti lyg ta kanklių auksinė styga.

Poetas, kalbėdamas į klausytojus pasižadėjo būti atviras, daugiau apie save papasakoti, nes jam drąsos pridodas nueitas ne taip trumpas gyvenimo kelias. Jis tą pažadą ištesėjo, palikdamas ne tik skaitytą poeziją, bet ir savo gyvenimo kai kuriuos nuotykius, papasakotus nuoširdžioje linksmoje nuotaikoje. Jis palygino save su milijonieriumi, kuris savo draugus apdovanojo gausiomis dovanomis, taip jis apdovanoja visus savo poezijos posmais. Išvertęs Goethe's išsireiškimą į lietuvių kalbą:

"Dainių tas suprasti gali, kas aplanko dainiaus šalį", pakvietė pasiklausyti savo kurybos. Perskaitė eilėraštį "Neregys", kuris buvo parašytas vienas iš pirmųjų, o vėliau jis rašė ir daugiau ta tema. Malonu buvo klausyti "Neregio elegiją", kurią, dar Lietuvoje poetui gyvenant, vadindavo poezijos perlu.

Kaip B.B. minėjo, jo poezijoje vyriausieji motyvai yra: religinis, tautinis, gamtos ir asmeninis. Religiniai eilėraščiai — rašyti šv. Rašto pagrinde. Kaip pavyzdį paskaitė "Keleivis iš Edomo".

"Ženklių psalmė", rašytas 1933 m., lyg išpranašavęs ateitį, nors jis sakėsi specialiai pranašaujančių ką nors eilėraščių

nesistengė rašyti. Pajuokavo sakydamas, kad tikras pranašas esąs tas, kuris gerame laike pranašauja, kad bus blogai, o blogame, kad bus gerai, ir visada pataiko.

Kai kas sakosi nemėgstant poezijos. Poetai esą tokie žmonės, kurie mato ko nėra. B.B. galvoja, kad poetai pasakoja tai, ką pastebi, pvz. gamtoje. Yra svarbu, kad poezijoje žodis turėtų meninę formą. Pats žodis negali būti tuščias, nes jis visada ką nors reiškia.

B.B. savo poezijoje kartais bando pajuokauti ir perskaitė "Ritmo šauksmą", kur jis pastebi pasaulio chaosą kai kuriais atvejais.

"Palaidas pegasas" nuskambėjo įdomiai savo forma, nes jame visi žodžiai prasideda su raide P. Čia pasirodo poeto igudimas renkant žodžius ir išlaikant menišką formą.

Kanklininkė M. Bankaitytė

Poetai vieni nerašo — jiems padeda mūzos. B.B. prisipažino, kad jo pagrindinė mūza — tai jo žmona. Sakė, turėjo jų ir daugiau — motiną, seserį, dukrą ir dukraitės.

Eilėraštyje "Šv. Bernardas" išreikšta poeto misija. Taip pat nepamirštamai nuskambėjo eilėraštis "Pavasario kelionė". Čia pavasaris, kaip dievas

Poetas B. Brazdžionis žiūri dovanotą tautinę juostą; šalia stovi kanklininkė M. Bankaitytė

Apolonas praeina pro vaikystę, jaunystę ir senatvę. „Kas miršta“: žmogus, meilė ar laimė? Meilė nemiršta, tik miršta mylimieji. Laimė? Ji pasaulyje niekada nebuvo gimusi. Tai švelni satyra ir gyvenimo tiesa.

Perskaitęs eilėraštį „Visas turtas“, kuriame sakoma, kad išėjome iš tėvynės tuščiomis rankomis ir išsinešėm tik tai, kas tilpo širdyje, papasakojo klausytojo, nesupratusio šio eilėraščio minties, patarimą — per daug nesisirūpinti turtais. Toliau sekė eilėraštis „Kolona“ ir prisiminimai iš senų laikų jį skaitant.

Paukščio motyvai taip pat mėgiami poeto. Jis išvertė eilėraštį „Albatrosas“ į lietuvių kalbą. Čia paukštis lyg poeto paveikslas, didingas kuriant, o grįžus mintimis į žemę, sunkiai nešantis savo dalį. „Laisvės paukštyje“ išreiškia laisvę:

Esu aš paukštis nepašautas,

Gyvent! gyvent jus šaukdamas skrendu.

„Valandos“ parašytos sunkiai dirbant fabrike (Vokietijoje), kada skaudžios rankos jam neleisdavo net pieštuko laikyti, tik žmona užrašydavo jo poeziją. Šis eilėraštis yra kun. Saulaičio išverstas į anglų kalbą.

Patrijotiniai eilėraščiai liko aktualūs net po 40 metų nuo parašymo, kaip „Paskutinis pasmerkto myriop žodis“, iš kurio cituodamas kalbėjo šių laikų Lietuvoje komunistų teisiama patrijotas.

Su įsijautimu perskaitytas eilėraštis „Per pasaulį keliauja žmogus“, kuris savo grožiu apvainikuoja B.B. kūrybą. Vertimas „Strėlė ir daina“ sako kad iššauta strėlė atsiranda ažuole, o daina — draugo širdyje. Tai išreiškė poeto troškimą, kuris tikrai išsipildė toje poezijos ir muzikos popietėje Toronte.

Mirga Bankaitytė kanklėmis skambino Alf. Mikulskio: „Siuntė mane motinėle“ — liaudies dainos fantaziją, ištrauką iš „Mergaitės svajonė“ ir Giris idilija. — liet. liaudies dainų poema. Švelni muzika maloniai gaivino klausytojus. Išpildymas sklandus, ypač gegutės ku- ku liko nepamirštamam suvenyru.

KLM D-jos Prisikėlimo parapijos skyriaus pirmininkė B. Čepaitienė padėjo muzikai ir poetui. Be to, apdovanojo juos lietuviškomis juostomis ir gelėmis. Visi klausytojai atsistojimu ir plojimu išreiškė padėką bei pagarbą ir sugiedojo 75 m. amžiaus poetui — sukaktuvininkui „Ilgiausių metų!“ B. Bradžionis iš savo pusės apdovanojo M. Bankaitytę ir šios popietės vyriausias rengėjas egzotiškais rojais paukščio žiedais.

Taip baigėsi poezijos ir kanklių muzikos sekmadienio šventė, kuri klausytojų širdyse liks visam gyvenimui, kaip gražus prisiminimas.

Lai būna pagarba L.K.M. D-jos skyriui, suruošusiam šią gražią šventę ir nepailstančiai dirbančiam lietuvių religiniuose, kultūriniuose ir šalpos baruose.

Poetui B. Bradžioniui linki „Ilgiausių Metų!“ B. Čepaitienė (kairėje) ir dr. J. Čuplinskienė

RENDEZ-VOUS

PRANYS ALŠĖNAS

Šalta sausio mėnesio naktis. Dangaus skliaute mirga milijonai žvaigždžių, tarytum apsupusių savo šeimos tėvą — mėnulį. Tačiau visos tos milžiniškos šeimos narių veidai — blankūs, išblyškę. Gal nuo didoko šalčio, gal nemiegotų praeities naktų? Kas žino?...

Gi aš — mirtingasis — tūnu savo nameliūkšty, prigludusiam ramioje gatvėje, tarytum kažko laukdamas. Sėdžiu prie rašomojo stalo, kai ką rašau, o kai nusibosta rašyti — skaitau. Pagaliau pabosta ir viena, ir kita. Tada keliuosi nuo kėdės ir žengių į prieky esamą tuščią kambarį. Elektros jame nedegu. Užsikniaubiu ant prielango ir žvelgiu į šaltą naktį. Dažnai aš taip mėgstu daryti, ypač žiemos metu. Mėgstu akimis pasekti žmones, skubančius šaligatviais, sušalusius, įtraukusius į apikakles galvas, rankas, nors pirštiniuotas, susibrukusias kišenėsnas.

Mano namelis — kampinis. Taigi,

bestovįs dviejų gatvių sankryžoj. Todėl aplinkuj atrodo daugiau erdvės, negu prie kitų namų. Vaizdas — platesnis ir gilesnis. Gali stebėti ir šaligatviais bėkaukšinius, ir pravažiuojančias mašinas iš dviejų kryptų.

Šiandien — sekmadienis. Todėl ir naktis — sekmadieninė. Darbai ir biznis — primiršti. Už tai ir važiuojančių, skubančių labai maža. Tik vienas kitas žmogėnas pėstute praslenka šaligatviais...

Ir štai, tarytum stirmaitė, išnyra iš tolumos grakšti mergina. Ji žvalgydamosi artėja prie kryžkelės. Perkirtusi gatvę, labai sulėtina žingsnius ir, kaip iš visko matyti, pradeda kažko lūkuruoti. Ko? Kas žino? Gal savo „svajonių karalaičio“, kuris galbūt visiškai nevertas tokio titulo... Ji apsirengusi pilko karakulio paltu, ant galvos — tokio pat kailio tokios pat spalvos kepuraitė. Daugiau nieko įsidėmėtino: pirštinės, rankinukas ir viskas. Apsirengusi gana šiltai ir, nors šalta žiemos naktį normaliam laukimui atrodo,

kad šilumos turėtų pakakti.

Mergina žingsniuoja į vieną pusę ir vėl grįžta atgal. Slenka minutės ir dešimtys, o išsvajotojo vis nėra ir nėra... Dairosi, nekantrauja, bet laukia. Prašvilpia pro šalį viena kita mašina, o mergina stengiasi nesusitikti su jomis. Pamačiusi atvažiuojančią, gręžiasi ir žengia, lyg reguliari keliautoja, pasroviui. Nenori, kad kas ją įtartų laukiančią, tuo labiau, kad kas nors pažintų...

“Vargšė mergina!” galvoju sau. “Laukia ir nesulaukia... Kažin, ką jai širdis porina, ką protas diktuoja?...”

Atrodo, lyg gėdytusi ko dėl šitokio nužeminto laukimo, nes nenori, kad akys susidurtų nė su atvažiuojančių mašinų šviesomis... Nežiūrint to, visvien kai kas ją stebi. Kiek žinau, jau gal geras pusvalandis, kai stebiu aš, parimęs ant prielango tamsiam kambariui, o dangaus skliaute stebi išblyškę mėnulis... Ha, ha! mėnulis... Tas paslaptinis naktų keliautojas, daug ką matęs, daug kam atėmęs valandų valandas ramaus miego, žvelgdamas vidurnaktį, ir daug svajonių prikuždėjęs jauniesiems į ausis, anot Axel Munthės... Ir tikrai! Štai jis spokso į merginą, kantriai laukiančią ir šalančią. Spokso įžuliai, įrėmęs savo blyškų ledinį veidą ir miego nežinančių akių žvilgsnį. Ir, kas žino, gal šaiposi pasityčiojimo pilna šypsena? O lauke šaltis didelis. Termometro gyvsidabris besisukinėjęs apie nulį. Jei tas būtų kaimas — tvoros pyškėtų nuo šalčio. Bet mieste tvorų nėra...

Jau devynios. Greitai prasidės per radiją

mano mėgiamoji klasikinė muzika prog-rama. Merginą palieku belaukiančią, slenku į saloną. Paspaudžiu radijo mygtuką, išsitiesiu ant gretimai stovinčios sofos ir paskęstu muzikos garsų liūliavime. Žavingų muzikos garsų supamas, net belaukiančią pamirštu. Josios laukimo rūpestis nebedirgina manojo rūpestio stygų...

Netrunka, rodos, prabėgti ir tas šimtas minučių, palydimų puikių muzikos akordų. Laikrodžio trumpoji rodyklė artėja prie vienuoliktos. Nieko interesuojančio nebesitiekdamas, išjungiu radiją, o pats sakausi, gulsiąs nakties poilsio. Tik staiga, prisimenu laukiančiąją:

“Kažin, ar jau sulaukė, ko laukusi?...”

Lyg ir nedrąsiai vėl įslenku į tamsų kambarį ir vėl pažvelgiu pro langą. Net krūptelėju iš baimės ir nusivylimo! Mergina tebavaikštinėja. Ji vaikšto pirmyn ir atgal ir dar... tebelaukia. Pasijunt visiška priblokštas ir fiziškai, ir dvasiškai. Jaučiuosi pavargęs ir tarytum, noriu klausti:

“Kodėl taip?...”

Čia pat prisimena skaitytas spaudoje įvykėlis. Esą, vienas laikraštis kelias savaites kasdien toje pačioje vietoje dėjęs skelbimą:

“Hendrikai, maldauju tave, parašyk man pagaliau! — Marija.” Ir vieną gražią dieną toje pačioje laikraščio vietoje atsiradęs ir kitas skelbimėlis:

“Mielas Hendrikai, parašyk gi jai pagaliau! — Nuvargęs skaitytojas”.

Visiškai netikėtai tokio pavargėlio vietoj atsiradau ir aš. Lauke šalo, mergina tebevaikščiojo tebelaukė, o aš jau nervinausi buvau prislėgtas bei pavargęs

... Gi mėnulis ir vėl, anot A. Munthės, tas senas, niūrus nusidėjęs, atgyvenęs Donžuanas, slampinėdamas aplinkui žvaigždės užrietas nosį, kaip senas bulvarų slinkis, per daug jau nusidėvėjęs, kad pats mylėtų, bet su malonumu žiūrįs, kai kiti kvaišta, pro savo piktos akies kampą tebestebeilijo laukiančią merginą ir tebevarstė ją savais šelmiškais žvilgsniais...

Stebėjau ir aš vėl. Stebėjau ir stebėjaisi:

“Ir iš kur pas ją tiek kantrybės? Daugiau dviejų valandų laukti ir dar tokiam šalty — nejuokai! Ji galbūt jau baigia sušalti į ragą?.. Bet argi galima ją paveikti ir dar tik mintimis? Ne...”

Dar lukterėjęs dešimtį minučių, prislėgtas ir sunkių minčių kankinamas, nuėjau gulti, palikdamas merginą tebevaikščiojančią tebelaukiančią, o senas vaiduoklis mėnulis tebespoksojo į ją. Jo, matyt, jau tokios klaidios pareigos. Jis, esą, stebi ir stebi, nenuleisdamas akių, ypač nuo paslaptinesnių scenų. Mėnulis mėgstas užsiglausti už liepų kokiame nors sename parke, slankioti kokioje nors apgruvusioje pilyje ar bažnyčioje. Dažnai jis slampinėjęs viršum senų kapinių, pasilenkdamas prie kiekvieno kapo ir skaitydamas numirėlių vardus... Būna, esą, ir taip, kad ištisas valandas savo pilkomis akimis, tarytum plieninėmis, jis žiūri į nejaukius dykumomis pavirtusius sniego laukus, kaip lavondengte dengiančius negyvą žemę, arba spokso į miegamąjį, sunkiu sapnu slogindamas miegantįjį...

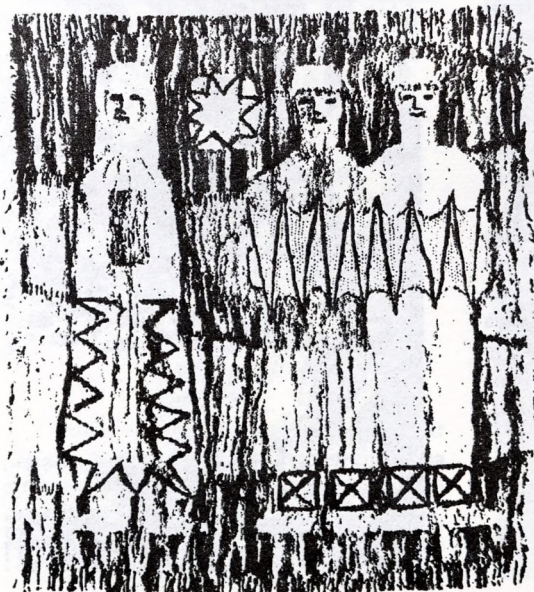
Atsigulu... Bet ilgai nesumerkiu akių, nors į mano kambarį mėnulis neįsibrauna. Galvoju apie šalančios merginos kantrybę ir apie laukiamojo abuojumą. Pagaliau užmiegu. Deja, gal po valandos ir vėl atsisundu. Pažiūriu į laikrodį — pusė antros... Nedrąsiai, tarytum ne savo kojomis, baimingai besidaužant širdžiai, vėl prislenku prie lango, manydamas, jog merginos jau nebus gatvėj... Deja, ji tebebuvo... tebevaikščiojo ir tebelaukė...

Ir ką gi į tai pasakyti:

“Ar tai ne milžiniška kantrybė? Ar ne per didelis meilės pakvaišimas, anot senojo meilės filosofo — mėnulio?...”

Nubėgau aš ir vėl į lovą, tarytum kokio siaubo pagautas, griuvau į patalus ir galvą užsiklojau... Vėl nesisekė užmigti. O užmigęs vėl neilgai miegojau. Atsisudau. Neiškenčiau dar kartą nepažvelgęs į laikrodį ir į langą. Laikrodžiai rodė keturias, o gatvėje merginos nebebuvo...

“Pagaliau...” pagalvoju. “Ir kas žino, ar ji sulaukė, ar jie susitiko, ar ne?...”

D. AKSAMITAUSKAITE

KILIMAS

• Madų ir grožio pasaulis

Veda I. KAIRIENĖ

KVEPALAI

Kvepalai originalus pavadinimas “perfume” yra kilęs iš lotyniško “perfumus” — per smilkalus, per dūmus. Pirmieji kvapai atsirado su ugnimi, kada buvo pastebėta, jog skirtingos medžiagos skirtingai deginamos skleidžia skirtingus kvapus. Įvairūs smilkalai buvo ir dabar yra naudojami įvairiose religijose. Bet šalia to iš įvairių kvapų išsivystė asmeniškai naudojami kvepalai, plačiai paplitę visame pasaulyje visais amžiais. Dar ir dabar įvairiose archeologinėse iškasenose randama ir kvepalams naudotų buteliukų.

Branguose kvepaluose pagrindą sudaro įvairių gėlių aliejai. Viena iš svarbiausių yra rožių esencija. Jos daugumoje yra auginamos Prancūzijoje, žydi gegužės mėnesyje ir žiedai yra surenkami naktį, kada aromatas yra stipriausias — kvapniausias. Ta rūšis rožių yra vadinama Rose de Mai. Jazminai taip pat yra svarbi kvepalų dalis. Artimuose rytuose jazmino žiedai yra naudojami ir arbatai, kuriai jie priduoja labai įdomų aromatą. Kvepalų gamybai taip pat yra naudojamos konvalijos, violetos, lelijos ir kitos stipriai kvepiančios gėlės.

Šalia gėlių į kvepalus yra dedama ir kitokių augalinių medžiagų. Kad kvapas ilgiau išsilaikytų, yra naudojamas baltas

medis Santalum Album, kuris yra auginamas Azijoje ir Australijoje. Taip pat ir gyvulinė medžiaga yra reikalinga kvepalų padarymui, pvz. Musk-briedžio glandos, turinčios nepaprastai stiprų kvapą, kad net metalas juo pakvimpa. Taip pat — laukinio katino glandos, banginio vidurių dalys ir t.t.

Trūkstant augalinių ir gyvulinių medžiagų, kvepalams reikalingos esencijos buvo pradėtos gaminti sintetiniu būdu.

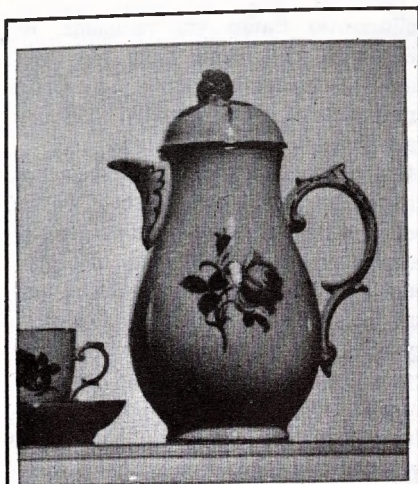
Pirmieji sintetiniai kvepalai buvo pagaminti 1923 metais, pirmiausia Chanel, vėliau sekė Lanvin — Arpege ir kiti.

Medžiagas kvepalams naudoja tik sintetines arba maišo kartu su natūraliomis esencijomis. Yra daromi įvairių mišinių bandymai, naudojant net tokias virtuvines priemones, kaip gvazdikėlius, cinamoną, pipirus ir t.t. Kvepalų gerumas priklauso nuo firmos ir nuo kainos. Bet svarbiausia yra ir individuali odos reakcija, nes kiekvieno oda reaguoja kitaip. Reikia pasirinkti tuos, kurie ilgiau išsilaiko ir kurie tinka asmeniškai. Kvepalų reklamų būna įvairių, su įvairiom “garantijom”: grožiui, pasisėkimui gyvenime, meilėje ir t.t. Paskutinis šūkis yra “atgal į gamtą”, ir kvepalų industrija patiekė lengvesnių ir natūralesnių aromatų.

Kvepalų žiedų rinkėjos

• Šeimininkų kampelis

Veda L. MURAUSKIENĖ

Manų apkepas

1/2 p. manų kruopų,
1/2 p. cukraus,
1 p. pieno,
3 kiaušiniai,
druskos,
braškių, mėlynių ar kitų uogų.

Trynius ištrinti su cukrumi, supilti manų kruopas, įdėti žiupsnelį druskos ir įmaišyti išplaktus baltymus. Stiklinį kepimo indą patepti sviestu, supilti paruoštą masę ir kepti krosnyje prie vidutinės temperatūros apie 25 min. Iškepęs apkepą įpjauti keliuose vietose, užpilti pienu ir servuoti su uogomis.

Varškės apkepas

6 riekės senų bandelių,
1 sv. varškės,
2 kiaušiniai,
4 št. cukraus,
1/2 p. pieno,
1 št. sviesto,
cinamono, druskos,
šviežių uogų.

Varškę ištrinti su cukrumi, tryniu ir pienu. Sudėti išplaktus baltymus, cinamoną ir druską (pagal skonį). Kepimo indą patepti sviestu, sudėti sluogsni bandelių riekių, sluogsni varškės ir ant viršaus uždėti sviesto gabalėlių. Kepti vidutinėje temperatūroje

apie 30 min. Servuoti su braškėmis ar kitomis uogomis.

Greitas užkandis

1 sv. virto kumpio,
6 kiaušiniai,
6 št. pieno,
1 št. sviesto,
druskos, prieskonių, įpjautų žalių laiškų.

Kiaušinius išplakti su pienu, sudėti laiškų, prieskonius ir kepti keptuvėje maišant. Kumpio riekes pripildyti iškepta kiaušiniene susukti. Servuoti su žaliais salotais paskrudinta duona.

Prieskonių žalumynų padažas

3 virti kiaušiniai, sukapoti,
1 št. aliejaus,
1 št. Dijon (prancūziškų) garstyčių,
citrinos sunkos, druskos,
prieskonių, po 100 g. smulkiai kapotų krapų, petražolių ir svogūno laiškų
1/2 p. virinto, atšaldyto vandens.

Viską gerai išmaišyti. Naudoti įvairiems salotams.

2 sv. žuvies,
2 sv. špinatų,
2 kiaušiniai,
2 št. miltų
1/2 p. pieno,
tarkuoto sūrio, druskos,
prieskonių, sviesto, citrinos sunkos.

Žuvies apkepas su špinatais

Špinatus apvirinti ir sukapoti. Stiklinį kepimo indą patepti sviestu ir sudėti špinatus. Žuvį nuvalyti, išimti kaulus, supjaustyti gabalais ir sudėti ant žuvies. Palaistyti citrinos sunka. Kiaušinį išplakti su miltais, pienu, prieskoniais ir užpilti ant žuvies. Pabarstyti tarkuotu sūriu. Kepti vidutinėje temperatūroje apie 30 min.

Citrininiai ledai

1 litro dežutė citrinos
"sherbet",
1 p. "benedictine and brandy"
2 citrinų tarkuota žievelė

Į kiek suminkštėjusį "Sherbet" supilti likerį, sudėti citrinos žievelę ir gerai išmaišyti. Palaikyti šaldytuve, kad gerai sušaltų. Servuoti konjako taurelėse, papuošti mėtų lapeliais.

Keptos bulvės pripildytos prieskonių padažu

Obuolių padažas

1 p. majonezo,
1/2 p. obuolių košės,
krienų,

Viską gerai išmaišyti. Tinka prie mėsų.

Varškės padažas

1/2 sv. varškės,
2 št. aliejaus,
kapotų petražolių (arba krapų,
laiškų), druskos.

Viską gerai ištrinti. Tinka su žaliais agurkais, pamidorais, salotais ir t.t.

Mėsos vyniotinis

2 sv. miltų,
60 g. mielių,
1/2 p. riebalų,
3 kiaušiniai,
1 sv. virtos mėsos arba dešros,
pieno (mielių ir tešlos
užmaišymui),
1 svogūnas.
druskos, prieskonių,
džiuvėsėlių.

Įmaišyti tešlą su mielėmis. Palaikyti šiltoje vietoje, kad pakiltų. Paruošti įdarą. Mėsą sumalti, įmaišyti kiaušinių, svogūną, džiovintus ir prieskonius. Pakilusią tešlą iškočioti piršto storumo, užtepti paruošta įdarą, susukti. Paviršių patepti kiaušinio tryniu, subadyti šakute, įdėti į kepimo formą, pabarstyti miltais, ir kepti vidutinėje temperatūroje apie 45 min. Šį patiekalą galima servuoti šiltą ir šaltą. Tinka su įvairiom daržovėm ir salotais.

Bulvių ir mėsos salotos

1 sv. virtų bulvių,
1/2 sv. virtos mėsos arba dešros,
2 kietai virti kiaušiniai,
1 svogūnas,
majonezo,
rūgščios grietinės,
druskos, pipirų.

Smulkiai supjaustyti bulves, mėsą ir svogūną. Majonezą išmaišyti su rūgščia grietine, sudėti prieskonius, kapotus kiaušinius viską sumaišyti su bulvėmis, mėsa ir svogūnais. Tinka su žaliais salotais.

• SVEIKATA

KASDIENINIAM VARTOJIMUI VAISTAŽOLIŲ ARBATA ALEKSANDRA VAISIŪNIENĖ

Paskutinioji, tik ką išėjusi naujai Maurice Messegue knyga "Das Messegue Heilkräuter Lexikon" (originalas prancūzų kalba "Mon Herbar De Sante") yra naudinga ir patartina, kas turi galimybės, ją įsigyti. Jos turinys susideda iš 810 receptų, paremtų 111 vaistažolių rūšimis, gražūs spalvoti paveikslai, knygos dydis — 365 puslapiai. Knygos užpakalinėje dalyje aprašoma keliasdešimt svarbesniųjų ligų su patarimais, kaip ir kokiomis vaistažolėmis reikia gydytis.

Nėra abejonės, kad Maurice Messegue yra vienas iš pačių garsiųjų prancūzų vaistažolininkų, kurio patarimai nesukelia jokios abejonės naudojimui, nes paties Maurice Messegue jau yra su šimtu tūkstančių ligonių išbandyti, o jo paties tėvas jį nuo vaikystės dienų tomis pačiomis vaistažolėmis gydydavo.

Cia paminėsiu kelias svarbesnes vaistažoles, kurias jis mini, kaip būtinas sveikatingumo palaikymo priemonės, geriant iš tų vaistažolių arbatą kasdieną po pietų, ar jaučiant vidurių skausmus ir nugalavimus.

Anyžius. Pimpinella anisum L. Familie Doldengewachse, weise oder rosa Blueten. "Anyžius yra pats geriausias virškinimo draugas. Kam teko jo paragauti, tai tikrai pripažins, kad aš turiu teisą," taip išsireiškė Maurice Messegue apie anyžių. Anyžiaus yra trys rūšys, tačiau jis vartoja tik Doldengewachse rūšį. Jo kilimo vieta-Rytų kraštai, auga kaip laukinė žolė, bet turi būti sėjama. Anyžius yra viena iš seniausių indų ir kiniečių patikima gydymo vaistažolė. Į Europą yra atkeliavusi aštuntame šimt-metyje Albertus Magnus laikais ir nuo tada buvo patariama ligonių naudojimui.

Anyžiaus sekla aktyvina kūno funkcionavimą, paremia širdies veikimą, tvirtina apsigynimo jėgas organizme prieš infekcines ligas ir pakelia nervų, smegenų ląstelių pajėgumą. Ypatingai jis rekomenduoja nuo virškinimo trukdymo, dujų dieglių, kvėpavimo ligų ir kraujo cirkuliacijos pagerinimui.

Mėta. Die Minze, siehe Farbtafel XXI, Mentha Silvestris L. Arabų kraštuose mėta visi pažįsta. Nuo vargingiausio žmogaus iki

galingiausio Emiro yra vartojama, nes kiekvienas savo name mėtų turi. Mėta namuose tarnauja, kaip antiseptinė priemonė nuo musų atbaidyti, o Emirui, kaip draugystės ir meilės išsireiškimas.

Mėtą galima panaudoti nesuskaitomose galimybėse prie maisto, vaistų ir gėrimų, bet visur atsiuksime tuos pačius gerus rezultatus. Daugelį šimtų metų mėta buvo naudojama, kaip galvos papuošimui nupinant iš jos vainiką. Taip pat naudojama gyvačių, vabzdžių ir skorpionų įkandimui gydyti. Ligų gydyme duoda gerus rezultatus. Gydo vėmimą, skausmingus vidurių trauklus, dieglius. Viduramžyje gydytojai nustatė, kad mėta tinka karščiui numušti, ramina nervinius vidurių skausmus, suteikdama didelį palengvinimą. Mėta yra taip pat, kaip organizmo stiprintoja pridurianti energijos. Ji yra gera nervams ir raminančiai veikia širdį, palengvina skilvio darbą ir ramina nervinius skausmus — spazmus.

Mėta ramina kosulį, kvėpavimo trukdymą, astmą, bronchitą, neuralgiją, nervuotumą, miego stoką, drebėjimą ir naikina baimės jausmą. Skaudant dantų smegenims, burnos skalavimai su mėsos arbata gerai padeda. Maurice Messegue nurodo Vokietijoje mėsos dirbinių fabriką, kur galima gauti visi mėsos dirbiniai, kaip mėsos alyva ir t.t. Adresas: Rudi Karcher, Karlsruhe, Werder Platz 41.

Juodasis serbentas. Ribes nigrum L.

Savo sodeliuose pataria nepamiršti pasodinti juodojo serbento krūmelių. Viena, kad skanūs, kaip vaisiai, antra, labai svarbi gydymo priemonė. Nuo kitų vaiskrūmių skiriasi stipriu kvapu. Peter Forestus, vienas iš didžiųjų augalų atradėjų, jau 1614 metais nustatė, kad juodųjų serbentų lapų arbata galima gydyti inkstų akmenis. Šimtą metų vėliau Abbe Bailly nustatė, kad juoduose serbentuose yra stebuklingos gydymo savybės. Juodasis serbentas palengvina virškinimo sistemos darbą, ramina chronišką viduriavimą, pašalina skilvio dieglių

skausmus, kovoja su galvos skausmu, žemina temperatūrą (karštį) ir gydo daugelį infekcinių burnos ligų: anginą, gerklių skausmą, glandų uždegimą ir yra pirmasis vaistas prieš reumatizmą. Maurice Messegue sako, kad daugelį reumato ligonių yra išgydęs su juodojo serbento lapų voniomis ir apsiplovimais. Inkstų akmenis taipgi gerai gydyti.

Lietuvių kalba knyga "Vaistiniai augalai" apie juodąjį serbentą štai kaip rašo: "Juodųjų serbentų uogų, pumpurų ir lapų preparatai tonizuoja širdies kraujagyslių sistemą. Jais gydo hemorojus, gastritą, skrandžio opaligę, avitaminozę, reumatą, podagrą, skatina prakaito ir šlapimo išsiskyrimą. Liaudies medicinoje lapų nuoviros vartojamos nuo odos, šlapimo, pūslės, ligų, inkstų akmenligės, reumato, persalimo. Uogų sultimis gydosi kvėpavimo takai."

Maurice Messegue savo knygoje nurodo geros formulės skausmų raminančią sudėtį. Šią arbatą galima gerti du ar vieną kartą dienoje, priklauso nuo vidaus skausmų dažnumo. Arbata susideda iš: ramunėlių vaistažolių šaukštuko, mėtų šviežių lapų žiupsnelio (ar džiovintos), liepžiedžių vieno šaukštuko, anyžiaus vieno šaukštuko, rosmarino ketvirties šaukštuko (žalio poros cm šakelės), pelūno (kiti dar vadina mėtelės) trupinėlis ir Thymian porą šakelių. Viską sudėjus išvirti arbatą iš pusės litro vandens, gerti 1 ar 2 kartus dienoje. Vidurių skausmus greitai nuramina.

Šių bei visų kitų vaistažolių daugumą mes turime savo namuose, tik nežinojome, kad jas visas sudėjus į krūvą, gaunasi puikus natūralus vaistas nuo vidurių skausmų pašalinimo.

Pasinaudota šiomis knygomis: "Das Messegue Heilkrauter Lexikon", originalas prancūzų kalba "Mon Herbar De Sante". Lietuvių kalba "Vaistiniai augalai", knyga išleista Lietuvos Mokslų Akademijos Botanikos Instituto. Vilnius, 1973 metais.

• Atsiųsta paminėti

Neišskiriami Trys Nežinomieji — vyskupas Vincentas Brizgys; (sekant Roberts Geulluy — La vie foi et Tashes terrestres); 264 psl., kaina — \$5.00; spausdino "Draugo spaustuvė 1982 m., 4545 West 63 rd street, Chicago, Il., 60629, U.S.A.

Imk ir Skaityk! — Ivan Havener, O.S.B. — iš anglų kalbos vertė Jurgis Strazdas; Šv. Rašto dvasinis skaitymas, vadovas pradantiems; 55 psl., kaina — \$1.00

Melskimės! — maldos kalendorius; **Let Us Pray!** — Calendar of Prayer; Lietuvių Katalikų Religinės Šalpos leidinys, adresas: L.K.R.Š. 351 Highland Blvd., Brooklyn, N.Y., 11207 U.S.A., prašantiems knygelės siunčiamos nemokamai.

Lietuvių Religinė Poezija — Vladas Kulbokas; Krikščionis Gyvenime, Knygų Serija Nr. 19; titulinį įrašą piešė — Paulius Jurkus; 265 psl., kaina — \$7.00; gaunama — Krikščionis Gyvenime, P.O. Box 608, Putnam, Ct., 06260, U.S.A.

Dainava — 25; Dainavos stovyklos sukakties jubiliejinis leidinys; redaktorius — V. Rociūnas; dailininkė — N. Palubinskienė. Gausiai iliustruotas ir gražiai išleistas leidinys.

Motulės Dainos — "Sodauro" Bostono Lietuvių Etnografinio Ansamblio įdainuota plokštelė; redaktorė — Gražina Gustaitytė-Krivickienė; dailininkas — V.K. Jonynas; ansamblio vadovė — G. Merkevičiūtė-Kupčinskienė; išleidimą finansavo — Klara Enbergaitė—Mrongowius. Įrašytos 23 dienos; paaiškinimai lietuvių, vokiečių ir anglų kalbomis.

Grazi dovana lietuvių liaudies dainų ir meno mėgėjams.

Pasaulio Lietuvis — leidinys bendruomenės minčiai ir gyvenimui; leidėjai — PLB; redaguoja redaktorių kolektyvas, prenumerata metams — \$10.00 redakcijos ir administracijos adresas: Pasaulio lietuvis, 5620 S. Claremont Ave., Chicago, Ill. 60636, U.S.A. Tel. (312) 778-2200.

Moterų Dirva — L.R.K. Moterų Sąjungos leidinys; redaktorė — Mrs. Dale Murray; prenumerata metams — \$5.00 Amerikoje, kitur — \$6.00. Adresas — 3005 N. 124th St., Brookfield, Wis. 53005, U.S.A.

Ateitis — lietuvių katalikiško jaunimo žurnalas; vyr. redaktorius — k. dr. K. Trimakas, 850 Des Plaines Ave., Apt. 409, Forest Park, Ill., 60130, U.S.A.; leidėjai — Ateitininkų Federacija; administracija — J. Polikaitis, 7235 S. Sacramento Ave., Chicago, Ill. 60629, U.S.A.; prenumerata metams — \$9.00.

Laiškai Lietuviams — Tėvų jėzuitų leidžiamas religinės ir tautinės kultūros mėnesinis žurnalas; redaktorius J. Vaišnys, SJ; adresas — 2345 West 56th Street, Chicago, Ill. 60636, U.S.A.; prenumerata metams — \$8.00

Metmenys — periodinis kultūrinis leidinys; redaktorius — Vytautas Kavolis; administratorė — M. Paškevičienė — 3308 W. 62nd Pl., Chicago, Ill., U.S.A., 60629; keturių numerių prenumerata — \$10.00; leidžia AM&M Publication.

Lietuvių Dienos — mėnesinis lietuvių kultūros ir visuomenės gyvenimo žurnalas, lietuvių ir anglų kalbomis; redaguoja redakcinė kolegija; adresas: 4364 Sunset Blvd., Hollywood, Calif., 90029, U.S.A.; prenumerata metams — \$15.00.

Tėvyinės Sargos — politikos ir socialinių mokslų žurnalas; redaktorius — Petras Maldeikis; red. adresas: 117 Sunset Drive,

Hot Springs, Arkansas, U.S.A., 71901; vieno numerio kaina — \$4.00; administracija: A. Balčytis, 6819 S. Washtenaw Ave., Chicago, Ill., U.S.A., 60629.

Naujoji Viltis — LSTK Neo-Lithuania ir Amerikos Lietuvių Tautinė Sąjunga; vyr. redaktorius — Dr. J. Balys; administratorius — B. Kaskaitis, 7150 S. Spaulding Ave., Chicago, Ill. 60629, U.S.A.; vieno numerio kaina — \$4.00.

Lituanus — Lithuanian quarterly — kultūros mokslo žurnalas anglų kalba; redaguoja A. Klimas, T. Remeikis, B. Vaskelis; prenumerata metams \$10.00; adresas: Lituanus - 6621 S. Troy, Chicago, Ill., U.S.A.

Technikos Žodis — A.L. Inžinierių ir Architektų S-gos leidinys; redaguoja kolektyvas; administratorius — A. Brazdžiūnas; 7980 W. 127 St. Palos Park, Ill. 60464, U.S.A.; prenumerata metams \$6.00.

Švietimo Gairės — Lietuviškojo ugdymo leidinys. Leidėjai JAV LB Švietimo Taryba; redaktoriai — Jonas Jasaitis, 7217 S. Francisco Ave., Chicago, Ill., U.S.A. 60629; administratorius — Jonas Bagdonas, 6449 S. Troy St., Chicago, Ill., U.S.A. 60629; prenumerata metams — \$4.00.

Chronicle of the Catholic Church in Lithuania; Published by the Lithuanian Roman Catholic Priests' League of America; 351 Highland Blvd., Brooklyn, N.Y. 11207, U.S.A.

Seleziečių Balsas — leidžia Lietuviai Seleziečiai; redaguoja — k. M. Burba, S.D.B.; redakcijos adresas — Lituani Don Bosco, Via Colonna 2, 00044 Frascati (Roma) — Italia.

Eglutė — iliustruotas vaikų žurnalas; redaguoja ir leidžia N.P.M. Seserys, Putname; išeina kas mėnesį, metinė prenumerata \$7.00; adresas: Eglutė — Immaculate Conception Convent, Putnam, Conn., U.S.A., 06260.

Skautų Aidas — Lietuvių Skautų S-gos leidinys jaunimui, redaktorius — A. Saulaitis, S.J.; adresas — 2345 Wets 56 Street, Chicago, Ill., U.S.A. 60636; administratorė — M. Jonikienė; adresas — 6346 So. Washtenaw Ave., Chicago, Ill., U.S.A. 60629; prenumerata metams — \$5.00.

Krivulė — leidžia Vakarų Europos Lietuvių Sielovada; redaguoja — k. P. Celiešius; adresas — Kirchenstr. 5, 8939 Bad Woerishofen, W. Germany.

Šaltinis — tikišbinis ir tautinės minties žurnalas; leidžia — Šv. Kazimiero Sąjunga ir Tėvai marijonai; redaguoja k. S. Matulis, MIC. Metinė prenumerata — \$6.00, adresas: 16 Hound Rd., West Bridgeford, Nottingham NG2 6AH, England.

Sv. Pranciškus Varpelis — mėnesinis religinio-patroitinio turinio laikraštis; leidžia T.T. Pranciškonai; redaktoriai — T.V. Gidžiūnas, O.F.M.; metinė prenumerata — \$5.00 adresas: Franciscan Fathers, Kennebunkport, Me. 04046, U.S.A.